

EDUKATIVNI PROJEKT „MOJ OTPAD, MOJA ODGOVORNOST!“ U KRIŽEVcima

Desetak godina sustavne edukacije kroz radionice, predavanja, kvizove, radijske emisije, lutkarske predstave te distribuciju letaka kućanstvima

KONFERENCIJA „PLASTIKA U KRUŽNOM GOSPODARSTVU - ZELENi IZAZOV GENERACIJE“

Ne uvedu li se nužne promjene, proizvodnja i potrošnja plastike četverostručit će se do 2050. godine

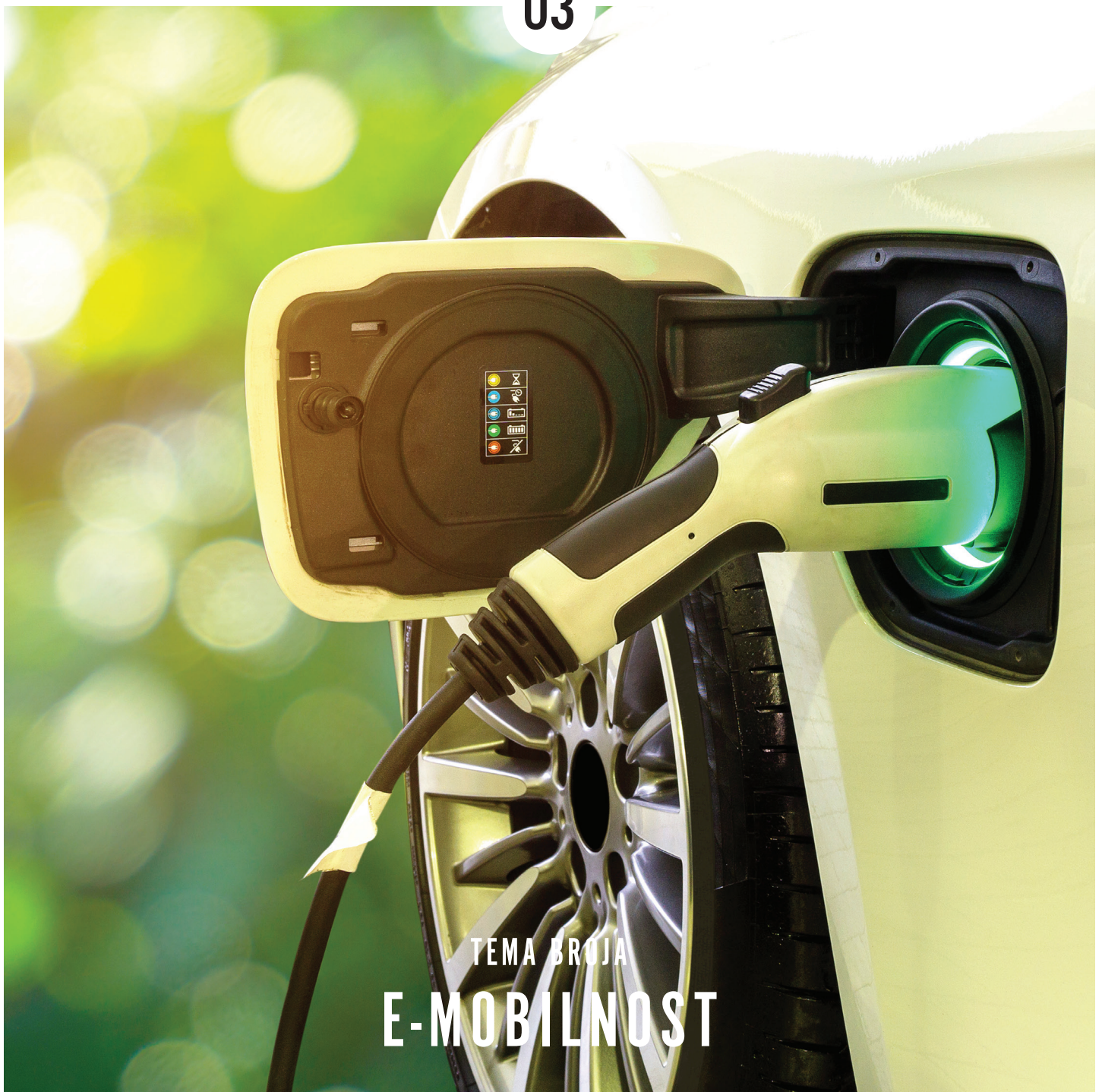
UPOZNAJTE NAS

Sektor za posebne kategorije otpada Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost broji 69 zaposlenika koji uspješno prate brzu dinamiku rada zahvaljujući dobroj organizaciji

F O N D Z I N

Magazin Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost

03

TEMA BROJA
E-MOBILNOST

**Naknade
koje plaćaju
onečišćivači
okoliša**

**Sredstva
iz europskih
fondova**

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I
ENERGETSKU UČINKOVITOST

Sufinanciranje
projekata
zaštite okoliša

KOMUNALNA OPREMA,
SANACIJA ODLAGALIŠTA,
IZGRADNJA RECIKLAŽNIH
DVORIŠTA I SORTIRNICA

Sufinanciranje
projekata
zaštite prirode

PROJEKTI ZAŠTITE BIOLOŠKE I
KRAJOBRAZNE RAZNOLIKOSTI,
PROJEKTI U NACIONALNIM
PARKOVIMA I PARKOVIMA PRIRODE

Sufinanciranje
projekata
**energetske
učinkovitosti
i obnovljivih
izvora energije**

ENERGETSKA OBNOVA ZGRADA I
OBITELJSKIH KUĆA, E-MOBILNOST

Upravljanje
sustavom
**gospodarenja
posebnim
kategorijama
otpada**

**Zajedničko
ulaganje u budućnost**

VIŠE INFORMACIJA NA www.fzoeu.hr

4
UVODNIK

6
NOVOSTI

TEMA BROJA
10
E-MOBILNOST

Građani, tvrtke i županije okreću se čistom prometu

NISAM ZA BACIT'
EDUKACIJA – KLJUČ USPJEŠNE
PROVEDBE ODVOJENOG
SAKUPLJANJA OTPADA

16

20
MI TO MOŽEMO

26
ZELENA EKONOMIJA
ZAŠTITA OKOLIŠA U
HRVATSKOJ NEMA
ALTERNATIVU

32
EKORPORATIVNO

36
UPOZNAJTE NAS

38
EDUKATIVNO ZABAVNE STRANICE

SADRŽAJ

IMPRESSUM

FONDZIN

časopis Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

IZDAVAČ

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
Radnička cesta 80, 10000 Zagreb

GLAVNI UREDNIK

Dubravko Ponoš, direktor

UREDNIČKI KOLEGIJ I SURADNICI

Anamarija Brstilo

Marina Bujan

Ante Gudelj

Ratko Mavar

Ojdana Rajić Azinović

Lidija Tošić

Jasmina Trstenjak

©2019. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Sva prava pridržana. Za umnožavanje u bilo kojem obliku, iznajmljivanje, priopćavanje javnosti u bilo kojem obliku uključujući internet, kao i prerađivanje na bilo koji način bilo kojeg dijela ili ove publikacije u cijelosti, potrebno je zatražiti pisano dopuštenje nositelja prava.

Nastavljamo stvarati naš časopis i slati ga na više od tisuću adresa istaknutih pojedinaca, organizacija i institucija u području gospodarenja otpadom, energetske učinkovitosti i zaštite okoliša. U posljednje vrijeme svjetski mediji informirali su nas o tužnim i istinski zabrinjavajućim vijestima kako „pluća svijeta“ gore pa se ne možemo oteti dojmu da se kao civilizacija moramo trgnuti i poduzeti potrebne mjere i korake da učinimo nužne promjene i zaštitimo okoliš prije nego što bude prekasno. Priroda nam šalje signale da je krajnje vrijeme.

Za velik dio globalnog problema neupitno je odgovorna plastika. Iako se plastični materijali koriste tek od pedesetih godina prošlog stoljeća, čovječanstvo je dosad uspjelo stvoriti količinu plastičnog otpada koja veličinom odgovara čak 5 otoka usred oceana. Procjenjuje se kako se u svijetu godišnje koristi preko 500 milijardi plastičnih vrećica. O njihovoj štetnosti za okoliš najbolje svjedoči podatak da je za razgradnju jedne vrećice potrebno više od sto, pa i do petsto godina, ovisno o uvjetima u kojima se razgrađuje. Izvještaj s održane konferencije „Plastika u kružnom gospodarstvu - zeleni izazov generacije?“ te dojmovi s obilježavanja Međunarodnog dana bez plastičnih vrećica u povodu kojeg je u srpnju u Zagrebu organiziran „Tjedan bez plastike“, samo su neke od tema usko vezanih uz plastiku i temeljito obrađenih u ovom broju.

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost provedbeno je tijelo za projekte e-mobilnosti koja je predstavljena kroz temu ovog broja. Fond redovito raspisuje javne pozive za kupnju e-vozila i gradnju e-punionica na koje se mogu prijaviti građani, tvrtke, obrtnici, neprofitne organizacije i lokalne jedinice. Osigurava financijska sredstva i pruža značajnu stručno-tehničku pomoć onima koji svoje projekte prijavljuju na javne pozive na kojima je sufinanciranje osigurano iz europskih izvora.

U ovom vam broju predstavljamo Fondov Sektor za posebne kategorije otpada unutar kojeg djeluju tri službe. Dugoročnost i kontinuitet aktivnosti te poštivanje rokova ono je što posao u ovom sektoru čini izuzetno dinamičnim, no uz timski rad i pozitivan stav, svi se zadaci uspješno rješavaju.

Svijetli primjer učinkovitog i dobro uspostavljenog sustava odvojenog sakupljanja otpada u ovom nam broju dolazi iz Križevaca koji već desetak godina provodi sustavnu edukaciju kroz razne radionice, predavanja, kvizove, radijske emisije, lutkarske predstave te distribuciju letaka kućanstvima. Nadamo se da će Komunalno društvo Križevci potaknuti i druge hrvatske gradove i zajednice na slične napore kako bi ostvarili ekološke, ali i edukativne rezultate. Što se sve može dogoditi kad se pojedinci ujedine, pokazuje nam primjer riječke Ulice Drage Gervaisa koja je rekorder u povlačenju sredstava EU za energetska obnova zgrada iz fondova EU. Fasade kontinuirano obnavljaju još od 2014. godine, a rezultat su toga 23 obnovljena objekta. Da ne bi sve ostalo na pojedincima, brinu se odgovorne kompanije koje svojim primjerom pokazuju na koji se način sljubljuju poslovna učinkovitost i odgovorno ponašanje prema okolišu pa tako predstavljamo dobre prakse turističke kompanije Valamar Riviere i farmaceutske kompanije Jadran - Galenskog laboratorija - JGL.

Neka vas teme koje vam donosimo inspiriraju, motiviraju i potaknu da uložite više truda u brigu o okolišu. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost u tome će vam rado pomoći i biti partner na putu ka održivom i odgovornom ponašanju prema prirodi. Zahvalan sam svim suradnicima koji su uključeni u pripremu i koji predano pomažu u stvaranju sadržaja za časopis čiji je cilj informirati, educirati i nadahnuti.

Dubravko Ponoš, mag. ing. el.
direktor Fonda za zaščitu okolija i energetske
učinkovitost

FOND NA KONFERENCIJI U SEULU

Korea Trade-Investment Promotion Agency (KOTRA) u travnju je u Seulu organizirala međunarodni poslovni skup Forum – GLOBAL PROJECT PLAZA 2019 u okviru kojeg su se održale prezentacije vodećih investicijskih infrastrukturnih projekata iz područja energetike, transportne infrastrukture, industrijskih postrojenja te ostalih investicijskih projekata. Poslovnom skupu prisustvovala je Maja Feketić, načelnica Sektora za fondove Europske unije pri Fondu te predstavila aktualne i buduće projekte Fonda i Ministarstva zaštite okoliša i energetike s posebnim naglaskom na projekte Centara za gospodarenje otpadom.

Svrha susreta ostvarivanje je kontakata i unapređivanje poslovne suradnje u segmentu vodećih investicijskih infrastrukturnih projekata između južnokorejskih korporacija i njihovih prekomorskih poslovnih partnera.

POTPISAN UGOVOR ZA IZGRADNJU CGO BILJANE DONJE VRIJEDAN 368,5 MILIJUNA KUNA

Ovog je proljeća potpisan ugovor za izgradnju CGO „Biljane Donje“, trećeg centra koji će biti izgrađen u Hrvatskoj, a kojem je cilj unapređenje sustava gospodarenja otpadom u Zadarskoj županiji. Centar će se prostirati na 46 hektara, a u sklopu njega nalazit će se postrojenje s najboljom raspoloživom tehnologijom čiji kapaciteti mehaničko-biološke obrade iznose 88 tisuća tona otpada godišnje. Ugovor su potpisali direktori tvrtke Eko i slovenskog RIKO-a u nazočnosti ministra zaštite okoliša i energetike Tomislava Čorića, župana Zadarske županije Božidara Longina, zadarskog gradonačelnika Branka Dukića i benkovačkog gradonačelnika Tomislava Bulića. Izgradnja centra u 70,6-postotnom iznosu sufinancira se iz europskog Kohezijskog fonda, a preostali iznos osigurat će Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Zadarska županija te jedinice lokalne samouprave s tog područja.

SUMMIT ENERGETSKE DEMOKRACIJE U PULI

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost bio je kreator panela „Mogućnosti poticanja energetske učinkovitosti“ na prvom Summitu energetske demokracije / SED 2019 održanom ovog travnja u Puli. Na Summitu se razgovaralo o projektima koji se mogu realizirati kroz korištenje raznih financijskih instrumenata kao i programa EU i nacionalnog sufinanciranja, a spomenuli su se i drugi izvori financiranja koji će uskoro postati dostupni hrvatskim građanima i organizacijama, a koje su osigurale 15 država članica Europske unije ukupno dodijelivši 2,8 milijardi eura bespovratnih sredstava sve s ciljem smanjenja socijalnih i ekonomskih razlika u Europi.

Fond je od početka djelovanja sufinancirao više od 35 tisuća projekata čime je pokrenuo investicije vrijedne 15 milijardi kuna, a u koje je uloženo 5,2 milijarde kuna.

ZELENA ENERGIJA IZ SOLARNIH NADSTREŠNICA

Trgovački lanac Kaufland na parkiralištu ispred svoje poslovnice u Blatu postavio je solarne nadstrešnice koje su u rad puštene ovog svibnja. Svečanosti otvorenja nazočili su ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić, direktor Fonda Dubravko Ponoš i njegova zamjenica Alenka Košiča Čičin-Šain te predstavnici uprave Kauflanda. Nadstrešnice s ugrađenim solarnim panelima koji Sunčevu energiju pretvaraju u električnu godišnje će u prosjeku proizvesti čak 17 posto energije potrebne za rad ove poslovnice te zamjetno smanjiti emisiju CO₂.

S pomoću sredstava koje je Fond dodijeljivao za poticaje e-mobilnosti kompanija je nabavila dva električna automobila.

FOND I HUMANA NOVA POTPISALI UGOVOR VRIJEDAN 241 TISUĆU KUNA

U Čakovcu je potpisan ugovor između Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost i Socijalne zadruge Humana Nova vrijedan 241.630 kuna. Ugovor u iznosu od 40 posto sufinancira Fond, a riječ je o dvama projektima. Prvi se odnosi na širenje modela sakupljanja tekstila po kućanstvima u Čakovcu i Varaždinu u vrijednosti 98.630 kuna, a drugi na razvoj i dizajn pet novih tekstilnih proizvoda od starog tekstila čija je vrijednost 143.000 kuna, a koji će se integrirati u svakodnevni rad zadruge. Time se otvara mogućnost novim inovativnim pristupima rješavanja tekstilnog otpada.

Humana Nova bilježi rast prihoda i zaposlenih dok istovremeno radi s najranjivijim i marginaliziranim društvenim skupinama na rješavanju ekoloških i socijalnih problema zajednice te je jedina Socijalna zadruga u Republici Hrvatskoj koja zapošljava 60 posto osoba s invaliditetom.

POTPISAN UGOVOR ZA IZGRADNJU CGO BIKARAC VRIJEDAN 196 MILIJUNA KUNA

Ovog je proljeća potpisan ugovor o početku izgradnje Centra za gospodarenje otpadom Bikarac. Ugovor za projektiranje i izvođenje radova izgradnje MBO postrojenja i pratećih objekata na Centru za gospodarenje otpadom Bikarac sufinancira Europska unija iz Kohezijskog fonda, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike te grad Šibenik, a projekt je vrijedan 196 milijuna kuna. Projekt je započeo 2006. godine kad je u sklopu prve faze projekta sanirano i zatvoreno postojeće odlagalište te izgrađeno novo sanitarno odlagalište. U sklopu druge faze uz izgradnju postrojenja MBO izgrađene su dvije pretovarne stanice te nabavljena specijalna oprema i vozila.

Radi se o projektu od strateškog značaja za Šibensko-kninsku županiju, a rok za izgradnju centra iznosi 30 mjeseci.

FOND NA SAVJETOVANJU UPRAVITELJA NEKRETNINAMA ODRŽANOM NA HVARU

Stručnjaci Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost sudjelovali su na tradicionalnom susretu upravitelja zgrada koji je u travnju na Hvaru okupio oko 200 sudionika. Među najaktualnijim temama iz upraviteljske prakse našla se i energetska obnova višestambenih zgrada. Na susretu se razgovaralo o inicijativi za ugradnju dizala, zaštiti osobnih podataka i ostalim temama važnim za poslove upravljanja zgradama, a jedan od panela bio je posvećen svim pitanjima upravitelja vezanim za financiranje projekata EU. Posredničko tijelo u Fondu trenutno kontrolira provedbu više od 1.500 projekata, a do sad je provedeno više od 4.000 različitih verifikacija.

Upravitelji su ovom prilikom pohvalili suradnju s Fondom te istaknuli kako interes građana za energetske obnovom zgrada ne jenjava.

OTVORENJE RECIKLAŽNOG DVORIŠTA U DRNIŠU

U Drnišu se u travnju održalo svečano otvorenje novoizgrađenog reciklažnog dvorišta vrijednog oko 3,2 milijuna kuna, od kojih je iz europskog Kohezijskog fonda osigurano oko 2,6 milijuna kuna, odnosno 85 posto prihvatljivih izdataka. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU također je financiralo projekt s 364 tisuće kuna dok je grad Drniš sudjelovao s 271 tisuću kuna. Cilj projekta bio je izgradnja i opremanje reciklažnog dvorišta čime će se postići povećanje stope odvojeno prikupljenog komunalnog otpada, a ujedno i smanjenje količine otpada koji će se odlagati na odlagališta. **Zahvaljujući pozivu EU za energetske obnovu višestambenih zgrada četiri zgrade u Drnišu ostvarile su sufinanciranje od 5 milijuna kuna.**

KONFERENCIJA O ULOZI JAVNOG I PRIVATNOG SEKTORA U KRUŽNOM GOSPODARSTVU

U Poreču je u lipnju održana Međunarodna konferencija o ulozi javnog i privatnog sektora u kružnom gospodarenju otpadom u organizaciji Business Media Croatia, izdavača stručnog časopisa Tehnoeko. Konferencija je okupila preko 250 sudionika iz zemlje i inozemstva, a svoja su iskustva u radu na projektima gospodarenja otpadom predstavili i stručnjaci Fonda. U sklopu konferencije održana su brojna stručna predavanja te se govorilo i o ulozi komunikacije koja je važna za uspješnu implementaciju projekata, a posebno onih čija učinkovitost ovisi o promjeni svijesti i prilagodbi ponašanja šire javnosti.

Kroz panel-rasprave i brojne prezentacije sublimiraju se znanja i prakse koje se mogu iskoristiti u cilju uspostave održivog sustava gospodarenja otpadom.

FOND „PAMETNIM GRADOVIMA I OPĆINAMA“ DAJE 8 MILIJUNA KUNA

Fond je u lipnju objavio Javni poziv za sufinanciranje projekata primjene koncepta „pametnih gradova i općina“ s ciljem integracije tehnoloških rješenja za ostvarenje održivog razvoja, učinkovite infrastrukture, primjene energetske učinkovitosti i poboljšanja kvalitete života građana. Za projekte pametnih gradova i općina Fond je osigurao 8 milijuna kuna. Ovisno o lokaciji, grad ili općina moći će dobiti 40, 60 ili 80 posto bespovratnih sredstava do najviše 200 tisuća kuna po zahtjevu. Područja za provedbu projekata u poslovima grada ili općine po ovom su pozivu gospodarstvo, poboljšanje sigurnosti građana i imovine, održivi promet, gospodarenje energijom, zaštita okoliša, klimatske promjene, upravljanje gradom ili općinom i uslugama te obrazovanje i kvaliteta života građana. **Više od 40 hrvatskih gradova razvija koncept pametnih gradova te primjenjuje pametna rješenja koja omogućuju kvalitetniji život u gradu.**

HRVATSKO-KOREJSKI GOSPODARSKI FORUM NA TEMU ZAŠTITE OKOLIŠA

U Zagrebu je ovog lipnja održan Hrvatsko-korejski gospodarski forum na temu zaštite okoliša s ciljem izgradnje i unapređenja gospodarske suradnje između dviju država. Forum je okupio brojne osobe iz gospodarskog i javnog sektora, diplomate, predstavnike gradova, akademske zajednice i istraživačkih instituta te je bio svojevrsna platforma za izgradnju i unapređenje gospodarske suradnje između dviju zemalja. Korejske tvrtke iz sektora zaštite okoliša dobile su priliku prezentirati svoje tehnologije nakon čega su zainteresirani sudionici, hrvatske eminentne kompanije, održali individualne poslovne sastanke s korejskim kompanijama.

Kako bi se potaknula suradnja u svim sektorima između Republike Hrvatske i Republike Koreje, Korea Trade-Investment Promotion Agency (KOTRA) zajedno s Veleposlanstvom Republike Koreje u Republici Hrvatskoj kontinuirano traži sektore u kojima ne postoji suradnja između tih dviju zemalja te u svrhu jačanja bilateralnih odnosa organizira različita stručna okupljanja.

GRADANIMA 11 MILIJUNA KUNA ZA POTICAJE KORIŠTENJA OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE U OBITELJSKIM KUĆAMA

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u lipnju je objavio Javni poziv za sufinanciranje sustava za korištenje obnovljivih izvora energije u obiteljskim kućama te je građanima ukupno dostupno 11 milijuna kuna, odnosno maksimalno do 75.000 kuna, ovisno o lokaciji kuće. Ove su godine u program poticaja dodani i Sunčevi toplinski kolektori za zagrijavanje vode jer se građanima želi omogućiti da troše manje energije te koriste lokalno dostupne izvore, poput biomase, geotermalne energije ili Sunca.

Plan je Fonda nastaviti s poticanjem korištenja obnovljivih izvora energije, osobito za građane, pa se tako za zadnji kvartal godine najavljuje i sufinanciranje malih solarnih elektrana na obiteljskim kućama.

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru programa Interreg Europe

HRVATSKA U KREIRANJU FINACIJSKIH INSTRUMENATA ZA OIE SEKTOR

U organizaciji Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost u Splitu je početkom svibnja u sklopu projekta FIRESPOL (Financijski instrumenti u projektima obnovljivih izvora energije) održan međunarodni dvodnevni skup na kojem su uz predstavnike Hrvatske sudjelovali i predstavnici Španjolske, Njemačke, Latvije, Irske i Poljske. Razmjenom iskustava i prezentacijama primjera dobre prakse zemalja sudionica želio se stvoriti okvir koji će potaknuti intenzivnija ulaganja kako javnog, tako i privatnog sektora u obnovljive izvore energije.

Suada Mustajbegović iz Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, ujedno i voditeljica projekta FIRESPOL u Hrvatskoj istaknula je da će ta multilateralna suradnja pomoći Hrvatskoj u kreiranju programa za sljedeće operativno razdoblje kroz definiranje prioriteta, ali i pronalaženja mogućnosti za financiranje projekata u području obnovljivih izvora energije. Spomenula je i kako Fond, uz sredstva koja su dostupna iz europskih fondova, ulaže i nacionalna sredstva te najavila kako je u ovoj godini osigurao oko 50 milijuna kuna za poticanje sustava korištenja obnovljivih izvora energije u kućanstvima.

Drugog dana skupa organiziran je obilazak vjetroelektrane Jelinak koja se nalazi u Sigetu Gornjem, prve vjetroelektrane u Hrvatskoj te hidroelektrane Orlovac u blizini Sinja. VE Jelinak sastoji se od 20 vjetroagregata pojedinačne nazivne snage 1,5 MW, ukupno 30 MW instalirane snage. Vjetroelektrana je u mogućnosti proizvesti ekvivalent električne energije za godišnju potrošnju od otprilike 30 000 hrvatskih domova. VE Jelinak izgradila je španjolska tvrtka Acciona, a u funkciji je od 2013. godine. HE Orlovac akumulacijski je tip hidroelektrane ukupne instalirane snage 249 MW, a s radom je počela 1973. godine. Objekti hidroelektrane nalaze se u dvjema državama: akumulacije s pripadajućim objektima i jedan dio dovodnog tunela u Bosni i Hercegovini, a drugi dio dovodnog tunela, vodna komora, tlačni cjevovod, strojarnica i odvodni kanal strojarnice u Republici Hrvatskoj. Hidroelektranom upravlja nacionalna energetska tvrtka Hrvatska elektroprivreda. Svim zemljama članicama projekta FIRESPOL od velike je koristi razmijeniti iskustva i znanja s ciljem pronalaska najboljih rješenja za svoju zemlju. Uz predstavnike zemalja partnera na radionici i studijskoj posjeti sudjelovali su i predstavnici raznih hrvatskih institucija, tvrtki i banaka kako bi se utvrdila što učinkovitija, ali i primjenjiva rješenja za ovdašnje prilike, a sve s ciljem povećanja korištenja obnovljivih izvora energije.

GRAĐANI, TVRTKE I ŽUPANIJE OKREĆU SE
ČISTOM PROMETU

E-MOBILNOST

Piše: Jasmina Trstenjak

Beč je dobio električno vozilo za prikupljanje otpada, Velika Britanija najavila je investiciju od 80 milijuna funti u razvoj hibridnih zrakoplova, BMW i Jaguar Land Rover zajedno rade na razvoju električnih automobila, Shell diljem Nizozemske postavlja 200 e-punionica, Uber širi ponudu unajmljivanja električnih bicikala, Indija želi postati proizvodni *hub* za autoindustriju, Europa dobiva prvu tvornicu baterijskih ćelija... Možemo nastaviti s nabranjem, ali trendovi su i više nego očiti – svijet je zakoračio u novu elektromobilnu eru i prepoznao elektromobilnost kao platformu za nove prilike, kako za građane, tako i za cjelokupno gospodarstvo. Govorimo o prilikama u uštedama, zaštiti okoliša i smanjenju štetnih emisija što je na agendi cijele Europske unije, novim suradnjama između različitih industrija, razvoju novih inteligentnih infrastruktura za punjenje i tehnologija. Elektromobilnost, ukratko, mijenja svijet koji poznajemo, a time i naš svakodnevni život. Ta se promjena vidi i u brojkama: nakon snažnog rasta u 2017. godini, broj registriranih električnih vozila u Europi povećao se za 47 posto u 2018. godini, što pokazuje kako se sve više potrošača – građana, tvrtki, općina i gradova – okreće trendu nultih emisija. No, nije samo veća svijest zaslužna za to. Rast se djelomično može objasniti u uštedama na puno razina i širom ponudom e-vozila pa zbog toga i nešto pristupačnijim cijenama.

Hrvatska se, naravno, ne može usporediti s Norveškom koja se nalazi pri svjetskom vrhu po broju prodanih električnih vozila po stanovniku – udio električnih vozila u Hrvatskoj iznosi 0,1 posto. No, Hrvatska prati trendove i ciljeve tranzicije prema čistom prometu, a dobar vjetar u leđa tomu daje Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU) koji potiče usporedno i kupnju e-vozila za koja je u 2018. i 2019. godini izdvojeno 59,5 milijuna kuna (sufinancirano 2.276 eko-vozila) i gradnju e-punionica. Jer, jedno bez drugog ne ide. Takvim se natječajima e-mobilnost probila i do samih građana. Koliki je interes za poticajima dovoljno govore činjenice da se natječaji FZOEU-a zatvaraju u par dana, čak i u par sati. Tako je prošle godine u samo par sati građanima dodijeljeno 12 milijuna kuna za električna vozila koja su osim osobnih automobila uključivala i električne bicikle te motocikle i mopede. Građanima se sufinancirala kupnja oko 400 električnih automobila, bicikala i motocikla te *plug-in* električnih vozila. Ove je godine početkom travnja FZOEU objavio novi Javni poziv, a zbog sve većeg interesa iznos je bio veći – ukupno raspoloživa sredstva iznosila su 17 milijuna kuna. Za kupnju eko-vozila građani su mogli dobiti do 40 posto iznosa sredstava, odnosno od 5 do 80 tisuća kuna, ovisno o kategoriji električnog vozila. Kad je natječaj službeno otvoren, u redovima za poticaje stajalo se od jutra. U nepunih sat vremena zaprimljeno je više od 300 prijava za sufinanciranje električnih vozila, a u samo dva dana više od 2.200 prijava koje su višestruko premašile iznos od dostupnih 17 milijuna kuna.

Nakon sufinanciranja električnih vozila građanima, krajem svibnja uslijedio je i program za tvrtke i lokalne jedinice te se pravnim osobama sa 17,5 milijuna kuna sufinancirala nabava eko-vozila i to do 40 posto investicije, odnosno maksimalno do 400 tisuća kuna po korisniku. Na javni poziv mogle su se prijaviti lokalne jedinice, tvrtke, obrtnici i sve neprofitne organizacije (osim udruga), a financirala se nabava električnih bicikala i vozila te osobnih vozila, uključujući i ona koja mogu voziti na plin. Nabaviti se moglo jedno ili više vozila pa se tako za nabavu od 5 do 15 električnih bicikala moglo dobiti do 5 tisuća kuna po biciklu, a za električne skutere, motocikle i četverocikle na struju do 20 tisuća kuna. I na ovaj su se natječaj javili mnogi, između ostalih i Sisačko-moslavačka županija koja je dobila subvenciju za kupnju električnog automobila od 80 tisuća kuna. Vozilo koje su kupili vrijedno je oko 176 tisuća kuna, a maksimalni mu je doseg 449 kilometara.

„Uvođenje električnih vozila pruža nam bolju mobilnost u gradskim jezgrama pri dostavi pošiljaka te optimizira efikasnost jer omogućava postupno smanjenje broja vozila s pogonom na fosilna goriva. Također, električna vozila pridonose smanjenju operativnih troškova flote vozila i povećanju energetske učinkovitosti“, ističu u Pošti.

Dubravko Ponoš, direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost

„Izračunali smo da bi otprilike 30 tisuća kuna uštedjeli na gorivu, servisima i ostalim troškovima. Već za dvije-tri godine ovo će vozilo biti gotovo isplativo jer ovog trena nemamo nikakve troškove punjenja električnom energijom. U Županiji imamo pet punionica, a jedna je pokraj tržnice u Sisku. Trenutno punimo na toj punionici, struja je besplatna za sada, a kako će biti u budućnosti, vidjet ćemo. Želimo osvijestiti ljude da je budućnost u električnim vozilima jer je emisija CO₂ ovog vozila nula grama, dok klasično vozilo ovog tipa po kilometru emitira oko 25 grama CO₂“, istaknuo je župan Ivo Žinić.

Dakle, ukupno gledajući, FZOEU je ove godine za nabavu električnih vozila osigurao 34,5 milijuna kuna fizičkim i pravnim osobama, sufinancirali su nabavku 1.350 vozila, od čega 780 bicikala, 250 motocikala i ostalih vozila L kategorije, 290 električnih automobila te 35 teretnih vozila N kategorije (koja su bila dostupna isključivo pravnim osobama).

Gradani i tvrtke najviše su bili zainteresirani za Hyundai (model Kona), SMART (Smart ForTwo electric i Smart ForFour) te Nissan (model Leaf), iako je bilo i Volkswagena (model e-Golf), Renaulta (model Zoe), BMW-a (model i3) i ostalih proizvođača. Danas, kao što se može uočiti po prodanim modelima, postoji velik izbor električnih automobila i svaki ozbiljniji proizvođač automobila proizvodi i električne te se udio električnih i hibridnih automobila u njihovom portfelju povećava.

BROJNE TVRTKE OZELENJUJU SVOJE VOZNE PARKOVE

Hrvatska pošta dobar je primjer. Do sada su se prijavili na osam natječaja FZOEU-a za sufinanciranje projekata i dobili više od 1,9 milijuna kuna bespovratnih sredstava. U tvrtki ističu da je društveno odgovorno poslovanje jedna od važnijih odrednica Razvojne Strategije Pošta 2022. i da su im briga o zaposlenicima, zajednici i okolišu u stalnom fokusu.

„Kako bi smanjila stopu zagađenja zraka, ali i buke, Hrvatska pošta u svoj je vozni park uvela i električna vozila. Također, e-vozila, posebno električni četverocikli olakšavaju dostavu u gradskim jezgrama“, ističu u Pošti koja danas u svom zelenom voznom parku ima 200 e-vozila i to 180 električnih bicikala koje je nabavila još 2015. godine, a koji su zamijenili stare mopede te 20 električnih četverocikala. Zamjenom mopeda električnim biciklima smanjena je emisija CO₂ za 100,31 tonu godišnje, a nabava je sufinancirana bespovratnim sredstvima FZOEU-a. S ciljem povećanja energetske učinkovitosti u prometu javili su se i na javni poziv te projektom „Zeleni i održivi transport u poštanskom prometu korištenjem električnih vozila“ nedavno obogatili svoj vozni park s 20 električnih četverocikala. Vrijednost investicije iznosi 1,3 milijuna kuna, a FZOEU sufinancira nabavu u iznosu od 400 tisuća kuna bespovratnih sredstava. Uporabom tih vozila za dostavu godišnje će smanjiti emisiju CO₂ za 7,6 tona.

Trenutno im je u planu izgradnja punionice u Novom sortirnom centru te još dviju u Osijeku i Zadru. Također, kako otkrivaju, u planu je proširenje voznog parka dodatnim električnim četverociklima. „Budući da su društveno odgovorno poslovanje te briga o zajednici i okolišu važna odrednica Strategije Pošta 2022., očekuju se novi projekti i ulaganja u e-mobilnost“, najavljuju u tvrtki.

Proizvođač njihovih četverocikala je, uzgred rečeno, tvrtka Dukati Energia, čija su električna vozila homologirana za dvije osobe i posebno dizajnirana za okretnost u uskim prostorima te su s većom teretnom nosivosti najbolji odgovor za potrebe poštanskog prometa. Ducati komponenti, inovativna proizvodna tvrtka koja od 2002. godine posluje u Ludbregu kao dio talijanske grupacije Ducati Energia, odavno je prepoznala trend e-mobilnosti te je među prvima počela nuditi kompletna rješenja za sve vrste električnih vozila i širiti zeleni portfelj proizvoda. Poznati su njihovi proizvodi „e-mobility“ poput punionica za električna vozila, kotač Copenhagen Wheel za pretvorbu klasičnog u električni bicikl, zatim električni bicikl FreeDuck2 te električni četverocikl FreeDuck4 koji se našao i u redovima Pošte. FreeDuck4 je najmanji lagani električni četverocikl homologiran za dvije osobe, a direktor tvrtke Ducati komponenti Dražen Crnković napominje kako je vozilo posebno dizajnirano da ispunji potrebe profesionalnih korisnika u pogledu nosivosti i okretnosti u uskim prostorima.

„Razvili smo cijelu paletu proizvoda iz asortimana e-mobilnosti. Velik je interes i za električnim kotačem koji svaki bicikl može pretvoriti u električni. On je i najprodavaniji. Pokretanjem pedala motor se automatski uključuje, a prestankom pedaliranja motor se isključuje i bicikl usporava. Elektromehanički sustav mjeri okretni moment koji proizvodi vozač na pedalama i zadržava zakretni moment koji je proporcionalan naporu vozača. Zahvaljujući tomu, motor potpomaže vozaču prilikom vožnje uzbrdo. Cijela elektronika smještena je u središtu kotača koji je zamišljen kao dio sustava električnih bicikala“, pojašnjava Crnković dodajući da godišnje ulažu više od dva milijuna kuna u razvoj samo u Ludbregu.

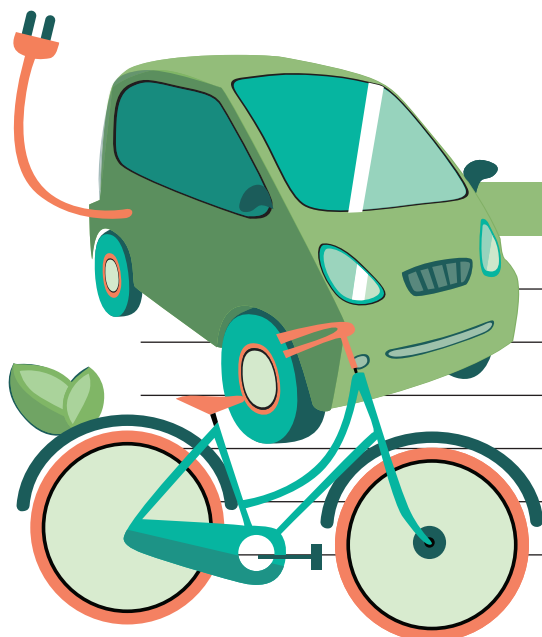
Posebno su ponosni na solarno drvo s pametnom klupom koja puni električna vozila, bicikle, romobile i druge vrste električnih uređaja. Danas se to solarno drvo postavlja diljem svijeta, primjerice u Dubaiju. Osim toga, kako je nedavno otkrio direktor, razvijaju novu generaciju upravljačkog sustava za autonomna vozila kontrolirana sustavom umjetne inteligencije.

„Istraživanje i razvoj ključ su uspjeha. Bez inovativne proizvodnje nema budućnosti ni za e-mobilnost, a ni za rast standarda Hrvatske“, jasan je Crnković.

Jedan takav inovativni proizvod o kojem govori Crnković nedavno je postavljen u Ogulinu. Riječ je o punionici za e-vozila koja ima značajke kakve, kako su se pohvalili njeni proizvođači, nisu videne na globalnom tržištu. To su primjerice, mogućnost rezervacije termina punjenja te interaktivan zaslon koji vlasniku punionice omogućava dodatne prihode od iznajmljivanja marketinškog prostora na ekranu. Jedna je od najvažnijih značajki i to što za aktivaciju punjenja nije potrebna prethodna registracija vozača ni RFID kartice, već je dovoljno nazvati besplatni broj naveden na punionici. Ima i korisničku podršku dostupnu 24 sata dnevno, sedam dana u tjednu. Osim toga, punionica je model E04 snage 25 kW na kojoj je moguće puniti dva vozila istovremeno, a model je prilagođen

"Designed by macrovector / Freepik"

SUFINANCIRANJE EKO VOZILA / fizičke i pravne osobe / 2018. i 2019. godina

KATEGORIJA VOZILA	Broj vozila
Električni bicikl	1295
Motocikli i dr. L1-L7	373
Automobili M1	544
Teretna vozila N1-N3	64
UKUPNO	2.276
Sveukupna odobrena sredstva (kn)	59.490.346,00

*Izvor: FZOEU

za naknadnu nadogradnju na punionicu DC snage čak do 150 kW. Zanimljivo je to što je ova punionica proizvod suradnje triju hrvatskih partnera i jednog suradnika iz Slovenije. U projekt su bili uključeni Electrom agencija koja se bavi promocijom inovativnih tvrtki, proizvoda i projekata, zatim Zadruga za etično financiranje (ZEF) kao najveća hrvatska zadruga i neprofitna organizacija, tvornica ITAS Prvomajska, jedna od najpoznatijih hrvatskih tvornica i jedina tvornica alatnih strojeva u Hrvatskoj te Implera/ELEVAT, slovenska tvrtka čiji se inovativni softverski sustav koristi u punionicama ZEF-a. Postavljanje punionice koštalo je 104.249,40 kuna, od čega trošak same punionice iznosi 43.362,50 kn, a ostatak iznosa odnosi se na građevinske radove, električni priključak i projektnu dokumentaciju. Postavljanje punionice također je prijavljeno za sufinanciranje FZOEU-a.

Naime, sufinanciranje električnih vozila samo je jedan od programa FZOEU-a kojima se nastoje smanjiti emisije stakleničkih plinova u atmosferu i omogućiti čišći promet. Tu su i neizostavne punionice bez kojih nije moguća organizacija cjelokupnog sustava. Sufinanciranje punionica zapravo je prirodan slijed i logično je da se radi usporedno jer su punionice nužne za masovnije korištenje energetske učinkovitih i ekološki prihvatljivih vozila. U svibnju je FZOEU objavio Javni poziv za sufinanciranje gradnje punionica vrijedan 5,8 milijuna kuna na koji su se mogle javiti tvrtke, obrtnici, jedinice lokalne i regionalne samouprave te neprofitne organizacije (izuzev udruga i zadruga) te dobiti do 40 posto opravdanih troškova, odnosno do 200 tisuća kuna. Za sufinanciranje su bile prihvatljive punionice minimalne ukupne snage 50 kW DC ili 22 kW AC. Gradu Bjelovaru odobren je projekt izgradnje prve e-punionice u vrijednosti od 245.945,50 kuna, s time da će FZOEU sufinancirati iznos od 86.008,20 kn. Projekt bi trebao biti realiziran do kraja godine i, kako je rekao gradonačelnik Dario Hrebak, predstavlja vrlo dobru vijest za grad bez obzira na to što nemaju puno električnih vozila na svom području. Na tome ne misle stati pa su nedavno najavili postavljanje punionica za električne bicikle na trima različitim lokacijama. U užem centru grada sagrađit će se tri stanice za punjenje i iznajmljivanje e-bicikala. Na svakoj stanici nalazit će se terminal s ekranom na dodir, solarnim panelima za punjenje e-bicikala, ali i posebnim stalcima za bicikle koji će omogućiti jednostavan najam e-bicikala. Na jednak se način

prijavio i Slavonski Brod sa zahtjevom za sufinanciranje gradnje punionice. Opravdani troškovi projekta iznose 360.700,00 kuna, a gradu su odobrena sredstva u iznosu do 144.280,00 kuna, što je maksimalni iznos koji ne smije prelaziti 40 posto opravdanih troškova projekta. I ovaj se grad već godinama u svojim razvojnim planovima zalaže za obnovljive izvore energije i čini sve kako bi smanjio zagađenje te svojim primjerom potiče građane na kupnju električnih automobila kako bi podigao svijest o važnosti zaštite okoliša i smanjenju štetnih emisija.

PROCES KOJI SE DOGAĐA SADA I OVDJE

S obzirom na velik interes na natječajima vjeruje se da će se nastaviti s programima poticaja i u idućoj godini te potencijalno, ako će biti mogućnosti, osigurati i više sredstava za njihovu provedbu jer se ona već sad iz godine u godinu povećavaju. Znajući da je promet odgovoran za čak 30 posto emisija i zagađenje okoliša bukom te da je prosječan automobil na hrvatskim cestama star 13 do 14 godina, svakako je važno potaknuti građane i tvrtke na odabir čišćih i novijih generacija vozila. Tako će se smanjiti onečišćenje zraka, osobito u urbanim sredinama, a i potaknuti transformacija prometnog sustava u održiviji i bolji za okoliš. Svaka država bira način na koji će to učiniti – ubrzati preporod prometa. Primjerice, Indija u kojoj se nalazi sedam od deset gradova s najzagađenijim zrakom na svijetu predlaže niz izmjena i dopuna postojećih propisa kojima potiče recikliranje starih vozila i kupnju električnih kako bi ubrzala prijelaz na ekološki prihvatljiv transport koji je od vitalnog značaja za zemlju u borbi protiv zagađenja, zagušenja i jačanja energetske sigurnosti. Njemačka Vlada, pak, odobrila je porezni paket kojim se promiče kupnja i uporaba e-vozila, što je dio plana u borbi protiv klimatskih promjena. E-mobilnost je ključna karika u toj borbi u kojoj, za sad, najviše sudjeluju ekološki osviješteni građani, tvrtke i jedinice lokalne samouprave koji si to mogu priuštiti jer, uz sve prednosti, početno ulaganje nije malo. No, nove tehnologije sad su stvarnost i zahvaljujući njihovom razvoju i dobrom sustavu poticaja očekuje se da će sve više e-vozila biti na hrvatskim cestama, kao i sve više punionica. Na kraju krajeva, e-mobilnost treba staviti i u kontekst energetske tranzicije, a energetske tranziciju valja shvatiti ne samo kao priliku za smanjenje štetnih emisija, već i kao priliku za razvoj samog gospodarstva.

NAŠ OTPAD – NAŠA ODGOVORNOST

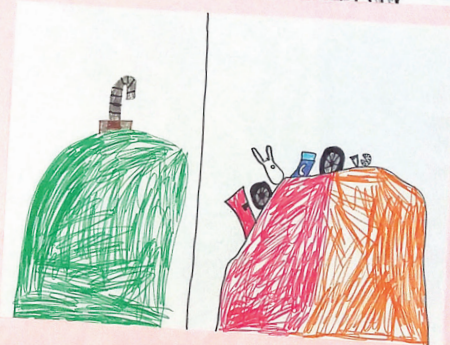
30.11.2015. POSJETILI SMO KOMUNALNO PODUZEĆE.
VIDJELI SMO I NAUČILI:

BILO MIJEŠLJERO
DOK SAM ISA
PRIJATELJIMA
GLEDAO
FILM. BRUNO

VIDIJELASAM OD AKAŠTE
OTPADU GLEDALA SAM
FILM NAUČILASAM
KAKO REKICLIRATI
OTPAD ANA

VIDIOSAM ODLAGALIŠTE
ODPADU. NAUČIOSAM Gdje
SE BACA SMEĆE.

VIDJA

NAUČILO SAM DA JE VAŽNO
REKICLIRATI SMEĆE.

MATIJA

MENI JE BILO NAJLJEPŠE
KAD SAM VIDJELA NONE
SMEĆARE I NA UČILA
SAM DA SMEĆE BADA
SMEĆE U KANTU. RADNIKA
NAUČI SMO KAKO SE
UČIMO DAČANJU SMEĆA.

ZOR, 1.6 I UČITELJICA
SONJA DAMIRKVIĆ

Komunalno poduzeće d.o.o. Križevci

EDUKACIJA – KLJUČ USPJEŠNE PROVEDBE ODVOJENOG SAKUPLJANJA OTPADA

Komunalno poduzeće d.o.o. Križevci u ožujku 2010. godine započelo je projekt odvojenog sakupljanja otpada na mjestu nastanka kroz sustav dviju posuda u svrhu što većeg iskorištavanja korisnog otpada i smanjenja količine otpada na odlagalištu. Korisnici usluge tako u jednu posudu odlažu sav koristan otpad koji se može reciklirati, a u drugu posudu odlažu ostali miješani komunalni otpad.

Tijekom trajanja projekta održano je 54 predavanja i terenskih obilazaka odlagališta otpada i reciklažnog dvorišta za 1070 učenika osnovnih i 830 učenika srednjih škola grada Križevaca.

Kako bi se povećale količine odvojeno sakupljenog otpada, a i utjecalo na svijest djece i odraslih o važnosti odvajanja otpada, Komunalno poduzeće Križevci već desetak godina provodi sustavnu edukaciju kroz razne radionice, predavanja, kvizove, radijske emisije, lutkarske predstave te distribuciju letaka kućanstvima. Uz to, svake se godine obilježava Dan planeta Zemlje u kojem sudjeluju djeca vrtićkog uzrasta te učenici osnovnih i srednjih škola, također kroz različite oblike edukativnih radionica na temu zaštite okoliša.

Edukativni projekt „Moj otpad, moja odgovornost!“ pokrenut je s ciljem upoznavanja cjelovitog sustava odvajanja otpada na području Križevaca i okolnih naselja. Pripremljen je program predavanja na spomenutu temu u svim razredima osnovnih i srednjih škola (ukupno 2893 učenika podijeljenih u 145 razrednih odjela). Cilj je predavanja utjecati na širenje svijesti i odgovornosti učenika, ali i njihovih roditelja, u vezi pravilnog postupanja s otpadom.

Jedna od aktivnosti projekta izrada je radnih listova pod nazivom „Moj otpad, moja odgovornost!“. Radni listovi namijenjeni su učenicima nižih razreda svih osnovnih škola, a prikazuju križevački sustav odvajanja otpada kroz razne zadatke prilagođene dječjem uzrastu (labirint, bojanka, premetaljka, križaljka, spajalica, društvena igra i sl.). Podijeljeni su u tri dijela. Prvi se dio odnosi na pravilno razvrstavanje otpada na mjestu nastanka, drugi dio na proces koji se događa nakon što vozilo Komunalnog poduzeća odveze posudu/spremnik na odlagalište otpada ili u sortirnicu, a treći se dio odnosi na recikliranje otpada i proizvodnju novih proizvoda.

Kako bi se omogućilo da znanje o pravilnom postupanju s otpadom stečeno na predavanjima učenici primijene u praksi (na samom mjestu nastanka otpada), u svim osnovnim i srednjim školama podijeljene su kartonske kutije i postavljene u svaku učionicu. U kartonske kutije odlažu se iste vrste otpada (papirnata, kartonska, plastična, metalna i višeslojna ambalaža) kao i u posude koje učenici imaju u svom kućanstvu.

U sklopu projekta snimljen je i animirani film koji također slikovito i poučno prikazuje način i svrhu odvajanja otpada kao i sustav odvajanja otpada karakterističan za grad Križevce.

Kao završna faza edukacije učenika održana je terenska nastava koja obuhvaća posjet učenika odlagalištu otpada „Ivančino brdo“, reciklažnom dvorištu i pogonu za sortiranje otpada. Na taj način učenicima je uživo predočeno zašto je bitno pravilno odvajati otpad te objašnjeno gdje točno otpad završava kad je pravilno odvojen, a gdje kad je pogrešno odvojen.

Dijana Mijač Dretar, voditeljica sustava kvalitete i zaštite okoliša u Komunalnom poduzeću Križevci ističe: „Edukacija je jedan od najvažnijih elemenata u pravilnom postupanju s otpadom. Projektom ‚Moj otpad, moja odgovornost!‘ obuhvaćeni su svi učenici u gradu Križevcima i upravo je sustavnost najbitnija kako bi projekt imao rezultate. Učenici su projekt odlično prihvatili, pogotovo terensku nastavu, tj. obilazak odlagališta i reciklažnog dvorišta gdje su na licu mjesta vidjeli što se zapravo s otpadom radi, kamo odlazi otpad koji se odvojeno prikuplja, a kamo otpad koji se ne može reciklirati.“

Radni listovi „Moj otpad, moja odgovornost!“ uvedeni su kao sastavni dio školskog programa nižih razreda osnovnih škola na području Križevaca i okolnih naselja radi sustavne edukacije učenika.

TJEDAN BEZ PLASTIKE

OBILJEŽEN MEĐUNARODNI DAN BEZ PLASTIČNIH VREĆICA

Kao članica svjetskog pokreta „Break Free From Plastic“, Zelena akcija ove je godine u povodu Međunarodnog dana bez plastičnih vrećica koji se obilježava 3. srpnja, u Zagrebu organizirala „Tjedan bez plastike“ u razdoblju od 2. do 5. srpnja. Globalnom pokretu „Break Free From Plastic“ pridružilo se gotovo 1.500 organizacija i više od šest tisuća pojedinaca iz cijelog svijeta, a cilj mu je podići svijest o štetnosti jednokratnih plastičnih materijala i potaknuti angažman pojedinaca.

Jednokratni plastični materijali poput plastičnih vrećica, boca, slamki, filtera cigareta, plastičnih pakiranja, štapića za uši te ambalaže, posudica, tanjura i pribora za jelo danas su najveći zagađivač okoliša. Godišnje ubijaju velik broj morskih životinja i ptica, a stotinama godina zagađuju mora, tlo, zrak, vodu i hranu te štete zdravlju ljudi. Nedavno provedeno istraživanje ukazuje na podatak da svaka osoba tjedno unese oko 2.000 komadića plastike u svoje tijelo što na mjesečnoj razini doseže više od 20 grama, dok godišnja konzumacija plastike iznosi čak 250 grama.

Aktivnostima u sklopu ovog tjedna građanima se želi ukazati na to da postoji okolišu prihvatljiva alternativa za jednokratne plastične materijale. Edukativna kampanja provedena je uz pomoć brojnih

aktivnosti kojima je cilj bio podići svijest javnosti o štetnosti jednokratnih plastičnih materijala, potaknuti angažman građana te utjecati na donositelje odluka da unaprijede legislativu kako bi se smanjila potrošnja štetne jednokratne plastike i povećalo korištenje održivih alternativa.

„Tjedan bez plastike“ Zelena akcija promovirala je na raznim lokacijama u Zagrebu. U sklopu programa organizirane su mnogobrojne radionice u suradnji s Art Parkom, kao i događaji u parku Ribnjak, na Glavnom kolodvoru, Trgu bana Josipa Jelačića, Cvjetnom trgu i Zrinjevcu. Kampanja je započela radionicom izrade platnenih vrećica koja se održala u Art Parku u Ribnjaku. Aktivisti koji su podučavali vještinama izrade platnenih vrećica od raznovrsnih materijala koji mogu dobiti novu svrhu sudionike su unaprijed zamolili da sa sobom donesu stare majice i slične druge materijale. Također, velik broj izrađenih platnenih vrećica s radionice podijeljen je Zagrepčanima na korištenje.

Iako se plastični materijali koriste tek od pedesetih godina prošlog stoljeća, čovječanstvo je dosad uspjelo stvoriti količinu plastičnog otpada koja veličinom odgovara čak 5 otoka usred oceana. Taj neodrživ odnos prema okolišu i društvu prepoznala

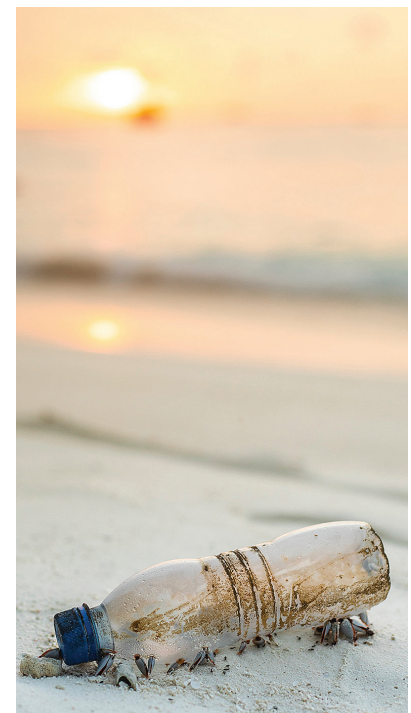
je i EU donošenjem Strategije za borbu protiv plastike kao i EU Direktive o jednokratnoj plastici. Sukladno tomu, u Hrvatskoj će se, primjerice, do 2025. godine potrošnja plastičnih vrećica morati smanjiti 10 puta u odnosu na danas, a postoje i brojne druge obveze smanjenja jednokratnih plastičnih materijala koje iziskuju hitnu akciju na svim razinama. Mora se smanjiti potrošnja i proizvodnja plastičnih vrećica i ostalih plastičnih materijala za jednokratnu uporabu te stimulirati uporaba ekološki prihvatljivih alternativa. To se odnosi na platnene vrećice, košare i cekere koji se mogu višekratno upotrebljavati jednako kao i staklene i aluminijske boce za piće. Tu se ubrajaju i kompostabilne vrećice, ambalaža, pribor za jelo i štapići za uši te ostali materijali koji se mogu ponovno uporabiti ili kompostirati za razliku od štetnih jednokratnih plastičnih materijala.

Većina ljudi svakodnevno koristi plastičnu ambalažu od koje se ponajviše ističu tanke plastične vrećice koje se koriste u gotovo svakoj trgovini. Procjenjuje se kako se u svijetu godišnje koristi preko 500 milijardi plastičnih vrećica. Vrećice koje kupimo od trgovaca u maloprodaji koriste se obično kraće od 25 minuta, a zatim završavaju u otpadu. Možda kao otpad nestaju iz naših domova, ali nažalost ne i s našeg planeta pa tako zbog velikih troškova recikliranja velik dio njih na kraju završi u prirodi. O štetnosti plastičnih vrećica za okoliš najbolje svjedoči podatak da je za razgradnju jedne vrećice potrebno više od sto, pa i do petsto godina, ovisno o uvjetima u kojima se razgrađuje. Prema tvrdnjama znanstvenika, otpad koji je pronađen na najvećim dubinama oceana i na najudaljenijoj točki svijeta, čak 1.451 nautičku milju od najbližeg kopna, može potjecati iz područja udaljenih tisućama kilometara. Prema izvješću Svjetske organizacije za zaštitu prirode (World Wildlife Fund) plastika danas predstavlja 95 posto ukupnog otpada koji pluta Sredozemnim morem i taloži se na njegovim obalama, a kao i u drugim morima i oceanima, njegov velik dio čine upravo plastične vrećice.

Međunarodnim danom bez plastičnih vrećica započeo je i mjesec bez plastike „Plastic Free July“ za vrijeme kojeg se širom svijeta organiziraju brojne aktivnosti kojima se demonstrira mogućnost, ali i nužnost svakodnevnog života bez korištenja jednokratne plastike. Svijest o toj temi podižu i organizacije kao što su Greenpeacea Hrvatska, primjerice svojom turnejom umjetničkih instalacija kitova koji izranjaju iz mora plastičnog otpada koju su od 2. do 4. srpnja izložili u trima istarskim gradovima – Umagu, Poreču i Puli. U središtu kampanje Greenpeacea našla se peticija za zabranu plastičnih vrećica koju je potpisalo više od 50.000 ljudi. Inače, hrvatski ured Greenpeaca kampanju je pokrenuo zajedno sa Španjolskom, Italijom, Grčkom i Bugarskom. Korištene oznake za povećanje vidljivosti kampanje bile su #JadranBezPlastike #JednokratnaPlastika i #NećuVreću, a pokretu se pridružila i popularna hrvatska influencerica Ella Dvornik.

Podiže se razina svijesti i sve je više akcija, edukacija, događaja, festivala, organizacija i kompanija koje se uključuju u razne zelene akcije i programe. U travnju se održao Welcome Spring Festival koji je organizirala Udruga „Priroda za sve“ kojoj je cilj bio pokazati da je moguće organizirati festival bez stvaranja suvišnog otpada. Tako na festivalu nije bilo plastike, a korištene čaše, tanjuri i slamke bili su izrađeni od biorazgradivih materijala. Trgovački lanac Lidl Hrvatska najavio je kako planira u svih 95 trgovina u zemlji do kraja 2019. godine iz asortimana isključiti artikle od plastike za jednokratnu upotrebu poput slamčica, jednokratnih šalica i čaša, tanjura, pribora za jelo i štapića za uši s plastičnom drškom. Proizvode od plastike za jednokratnu upotrebu postupno će zamijeniti alternativni artikli od održivih materijala koji se mogu reciklirati, a na razvoju kojih Lidl proaktivno surađuje sa svojim dobavljačima. Lidl Hrvatska aktivno djeluje u smjeru oblikovanja i provođenja novih projekata i inicijativa u svrhu smanjenja uporabe plastike. Još jedan globalni izazov, a drugi takav po redu, #NoPlasticChallenge pokrenula je francuska agencija „No plastic in my sea“ te je trajao od 22. svibnja do 5. lipnja 2019. godine.

Plastične vrećice predstavljaju jedan od najvećih uzroka onečišćenja okoliša – mora, tla i pitke vode, ugrožavaju živote brojnih morskih vrsta i zdravlje ljudi.

RIJEČKA ULICA – ŠAMPION ENERGETSKE OBNOVE

*Kako je riječka ulica povukla 17,8 milijuna
kuna bespovratnih sredstava za obnovu*

Što bi danas Gervaisove tri nonice stare rekle gledajući poznati riječki kvart Vežice u sasvim novom ruhu? Splet ulica dug oko 2,5 kilometra dom je stanovnika velikog broja višestambenih zgrada sagrađenih prije više od pedeset godina. Naime, šezdesetih godina, u vrijeme ubrzanog razvoja Rijeke i dolaska sve većeg broja stanovništva, na ovom se području izgradilo više od 13.000 stanova. Dio njih nalazi se i u ulici nazvanoj po poznatom opatijskom pjesniku Dragi Gervaisu.

U tom razdoblju gradnje, baš kao i u ostatku Hrvatske, energetska učinkovitost nije bila ni blizu vrhu liste prioriteta kod projektiranja zgrada. Danas smo stoga suočeni s energetske neučinkovitim zgradama koje je potrebno ne samo vizualno unaprijediti, već doista prilagoditi energetske standardima moderne gradnje. Zidovi uz nikakvu ili zanemarivu izolaciju te problematični ravni krovovi razlog su ogromnih gubitaka energije i visokih računa koji su bili glavni motiv suvlasnicima zgrada da se dogovore i zajedno krenu u projekte energetske obnove.

Projekti obnove višestambenih zgrada sustavno su pokrenuti 2014. godine kad je prvih osamdesetak zgrada na području Hrvatske dobilo sufinanciranje od Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Najagilnijima su se pokazali upravo riječki upravitelji s 12 sufinanciranih zgrada od kojih su čak tri zgrade bile zgrade u Ulici Drage Gervaisa na kućnim brojevima 22, 43 i 76. Za ove je zgrade 2014. godine Fond osigurao više od milijun kuna bespovratnih sredstava, a odlični rezultati obnove u vidu energetske i financijske uštede potaknuli su i značajan interes njihovih susjeda. Godine 2015. sufinancirano je dodatnih pet zgrada, na brojevima 8, 39, 54, 60 i 78, a 2016. godine još tri, na brojevima 19, 20 i 37. Riječ je o ukupno 3,8 milijuna kuna koje je Fond isplatio suvlasnicima obnovljenih zgrada ove riječke ulice. Program se 2016. godine transformirao u jedan od sufinanciranih

programa EU što je utjecalo na kompleksniju proceduru prijave i praćenja samog programa. Međutim, ni to nije pokolebalo riječke upravitelje koji su uz podršku suvlasnika te uz tehničku pomoć Fondovog tima za energetske obnovu zgrada ostvarili odličan rezultat i na natječaju za EU sredstva. Stanovnici Gervaisove ulice mogu se pohvaliti sa čak 13 odobrenih projekata energetske obnove, od 144 zgrade u županiji i njih gotovo 600 u čitavoj zemlji. Gotovo 14 milijuna kuna europskih bespovratnih sredstava s kojima je financirano 60 posto investicija u obnovu pomoglo je pri oblikovanju novih vizura tog dijela grada. Zahvaljujući energetskej obnovi taj riječki kvart trošit će barem 50 do 60 posto manje energije za grijanje i hlađenje.

Fond je u ulici sudjelovao s 8.310.834 kuna, EU je participirala s 26.403.642 kuna dok je ukupna vrijednost svih tih projekata nevjerojatnih 34.714.477 kuna. U toj ulici iznos pričuve nije ispod 5 kuna po četvornom metru, a krediti su dignuti najčešće na rok od 15 godina.

Primjerice, početkom ljeta završena je obnova zgrade na kućnom broju 24 koja je trajala četiri mjeseca i prijavljena je na natječaj u zadnji čas. Stanari komentiraju kako su jako željeli novu fasadu i krov koji je dotad bio problematičan i stalno popravljan. Vidjeli su kako se druge zgrade oko njih obnavljaju i to im je bio velik poticaj. Sveukupno su vrlo zadovoljni novom izolacijom zbog koje ovo ljeto nisu morali koristiti klimu.

Integralnom obnovom sanirali su se ne samo neučinkoviti krovovi, već je zamijenjena i loša stolarija te postavljena odgovarajuća toplinska izolacija. Boravak u obnovljenim zgradama suvlasnicima će omogućiti financijske uštede te značajno veću ugodnost i zdravlje samog prostora. Nova ovojnica, međutim, uvjetuje i neke nove navike. Za postizanje najboljeg učinka stanari moraju voditi računa o redovitom prozračivanju i regulaciji sustava grijanja. Cijelo susjedstvo slaže se u zadovoljstvu obnovljenim stanovima i suradnjom sa svojim upraviteljima. Ta ulica odličan je

Osim što je na samom vrhu po energetskej obnovi, Rijeka od sada ima i ulicu u kojoj je većina zgrada obnovljena po ovom modelu

primjer kako se uz dobru informiranost i suradnju mogu postići odlični rezultati.

Pritom se ne može zanemariti ni uloga Grada Rijeke i Županije kao predvodnika u provedbi takvih projekata, kao i u informiranju građana o energetskej učinkovitosti. Zgrada riječke škole Nikola Tesla bila je jedna od prvih koje su obnovljene uz pomoć sredstava EU, a Grad Rijeka i Primorsko-goranska županija do sad su povukli EU sredstva za energetske obnovu četrdesetak svojih zgrada.

Iz Fonda poručuju kako organiziraju brojne savjetodavne radionice na kojima se upraviteljima tumači kako uspješno provesti cijeli projekt i savladati kompleksne procedure EU. Uz to, provedbu svih projekata kontrolira posredničko tijelo koje upraviteljima pruža konstruktivne savjete.

Nekad energetskog razreda C, sve zgrade postale su dio obitelji razreda A

U projektu Križevački sunčani krovovi prvi je put kod nas razvijena kampanja grupnog ulaganja po modelu mikrozajmova

ZELENA ENERGETSKA ZADRUGA POMAŽE U UNAPREĐENJU
LOKALNIH ZAJEDNICA

GRUPNIM ULAGANJIMA DO ENERGETSKE I EKOLOŠKE TRANZICIJE

Crowdfunding je proces financiranja koji počiva na poticanju javnosti da financijski podrži pokretanje nekog kreativnog projekta ili poslovanje poduzeća.

Odvija se putem interneta s ciljem motiviranja što većeg broja ljudi da svojim manjim uplatama kumuliraju veći iznos potreban za realizaciju željenog cilja. Tijekom kampanje grupnog financiranja svi uključeni dionici u realnom vremenu imaju informaciju o prikupljenom iznosu, broju sudionika i preostalom vremenu trajanja kampanje.

Nastala 2013. godine kao rezultat projekta Programa Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP-a) za razvoj energetske zadruga u Hrvatskoj, Zelena energetska zadruga (ZEZ) danas djeluje samostalno u provedbi brojnih projekata građanske energije i društvenog poduzetništva u energetici, inovativnih financijskih mehanizama i razvoju energetske neovisnih zajednica. Okuplja dvadeset članova među kojima je osmero zaposlenika, a aktivna je članica Europske federacije energetske zadruga REScoop.eu, gdje je i članica upravnog odbora. Misija je ZEZ-a pomoći javnom sektoru i građanima u razvoju, ulaganju i upotrebi obnovljivih izvora energije s motom „Energija u rukama građana“.

USPJEŠNO PRIGRLILI TREND *CROWDFUNDINGA*

U svom djelovanju usmjerenom na dobrobit građana i unapređenje lokalnih zajednica, zadruga se okrenula trendu provedbe *crowdfundinga*, odnosno grupnog financiranja. Prvi se put s takvim alternativnim modelom financiranja susrela na projektu instalacije sunčane elektrane na krovu Osnovne škole Oštrog Kaštel Lukšić, a nakon toga pokrenula je *Crowdfunding Academy*, neformalni edukacijski program za pripremu i provedbu *crowdfundinga* namijenjen poduzetničkim projektima. Stečenim znanjem i iskustvom u provedbi uspješnih *crowdfundinga*, ZEZ je 2018. godine inicirao i razvio prvu kampanju grupnog ulaganja po modelu mikrozajmova za obnovljive izvore energije u Hrvatskoj kroz projekt „Križevački sunčani krovovi“ uz podršku Grada Križevaca.

MIKROZAJMOVIMA GRAĐANA DO NOVE ELEKTRANE

Građanima Križevaca ponudili su mogućnost da vlastitim sredstvima sudjeluju u financiranju sunčane elektrane na krovu Razvojnog Centra i Tehnološkog Parka Križevci te da ostvare povrat ulaganja uvećan za kamatu u iznosu od 4,5 posto godišnje. Ukupno 53 fizičke osobe uključile su se u ulaganje u sunčanu elektranu davanjem mikrozapima ZEZ-u na razdoblje od 10 godina te je tako u manje od deset dana prikupljeno 230 tisuća kuna potrebnih za izgradnju elektrane snage 30 kW. Potom je po istom modelu pokrenuta i druga kampanja grupnog ulaganja u Križevcima, ovog puta za krov Gradske knjižnice „Franjo Marković“, a potreban iznos od 172 tisuće kuna prikupljen je u rekordnom roku od samo dva dana.

PRVA PLATFORMA U HRVATSKOJ

Ulaganja u Križevcima odvijala su se preko prve platforme za grupno ulaganje u projekte obnovljivih izvora energije po principu mikrozapima u Hrvatskoj pod nazivom ZEInvest. „Projekt Križevački sunčani krovovi pokazao je da postoji velik interes građana za ulaganje u projekte obnovljivih izvora energija u Hrvatskoj te poslao važnu poruku – da se gradovi, sela i otoci mogu aktivno uključiti u energetska i ekološka tranziciju svojih sredina“, ističe Hajdana Rukavina, voditeljica EU projekata i kampanja za grupno ulaganje Zelene energetske zadruge.

Suradnja ZEZ-a i Križevca i dalje se nastavlja pa će se tako u sklopu projekta Compile iz programa Obzor2020 proučavati najnovije tehnologije poput *blockchaina* i algoritama temeljenih na umjetnoj inteligenciji za optimizaciju rada energetske mikromreže i formiranje energetske zajednice u Križevcima. „Bitno nam je da naša suradnja s Gradom Križevcima ne stane na samo jednom odrađenom projektu, već da ih uključimo i u naše druge aktivnosti i projekte“, dodaje Rukavina.

ŠIRENJE DOBRE PRAKSE I ISKUSTAVA

Zelena energetska zadruga svoje iskustvo prenosi i u susjednim zemljama pa tako trenutno radi na oblikovanju projekata za grupno ulaganje po modelu razvijenom u Križevcima, u čemu sudjeluju i Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u Srbiji te gradovi Kragujevac i Šabac.

Uz suradnju s Križevcima, ZEZ razvija projekte i u drugim hrvatskim gradovima. Uskoro tako kreće projekt REGREEN u suradnji s gradom Velikom Goricom, kojem je cilj promicanje urbanog razvoja, sustavnog modeliranja i kombiniranja usluga ekosustava i biološke raznolikosti čija rješenja mogu biti široko rasprostranjena od strane javnih i privatnih aktera. Takva rješenja omogućit će urbanistima i donositeljima odluka suočavanje sa suvremenim i budućim izazovima kao što su otpornost na klimatske promjene, javno zdravlje i dobrobit te socijalna uključenost.

Zelena energetska zadruga službeni je partner programa EIT Climate-KIC, vodeće europske klimatske inicijative za razvoj inovacija, koja djeluje uz podršku Europskog instituta za inovacije i tehnologiju. U okviru programa glavna joj je zadaća poticanje gradova i građana na pronalaženje inovativnih rješenja za zajednicu u borbi protiv klimatskih promjena. Kao pridruženi partner inicijative

Sporazum gradonačelnika u suradnji s mrežom Energy Cities, ZEZ razvija i program podrške pod nazivom Akcelerator za razvoj projekata održivog razvoja zajednice. U okviru te suradnje pruža mogućnost konkretne pomoći lokalnim vlastima u implementaciji aktivnosti planiranih Akcijskim planom energetske održivosti razvika (Sustainable Energy Action plan – SEAP) i Akcijskim planom za održivu energiju i borbu protiv klimatskih promjena (Sustainable Energy and Climate Action Plan – SECAP).

Zelena energetska zadruga surađuje i s Fondom za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, a jedan je od plodova te suradnje i međunarodna konferencija Dobra energija koja okuplja energetske stručnjake iz cijele Europske unije. „Kroz navedene projekte želimo potaknuti građane na ulaganje u projekte obnovljivih izvora energije te poticati formiranje energetske zajednice i suradnje s lokalnim vlastima. Energetska tranzicija brže napreduje tamo gdje su građani i lokalne zajednice aktivno uključeni u razvoj i implementaciju lokalnih energetske inicijative“, ističe Rukavina.

U 2019. godini ZEZ je započeo i projekt AgroBioHeat iz programa Obzor 2020 kojim želi potaknuti korištenje trenutno nedovoljno iskorištenog autohtonog i obnovljivog izvora energije – agrobiomase. „Danas se na agrobiomasu još uvijek gleda kao otpad, a ne kao resurs koji se može energetska upotrijebiti. Kroz projekt ćemo također ispitati interes građana za ulaganje u projektima koji koriste agrobiomasu kao izvor energije“, objašnjava Hajdana Rukavina, voditeljica EU projekata i kampanja za grupno ulaganje Zelene energetske zadruge.

Kampanje Zelene energetske zadruge odličan su pokazatelj interesa građana za ulaganje u projekte obnovljivih izvora energije

OŠ Garešnica nakon obnove

BJELOVARSKO-BILOGORSKA ŽUPANIJA PRIMJER DOBRE PRAKSE PO PITANJU ENERGETSKE OBNOVE ZGRADA U JAVNOM SEKTORU

Bjelovarsko-bilogorska županija među vodećim je županijama u Hrvatskoj po pitanju povlačenja sredstava za energetske obnovu javnih zgrada. Od pola milijarde kuna koliko trenutno ima ugovorenih europskih projekata, 160 milijuna kuna odnosi se na projekte energetske obnove zgrada javnog sektora.

Kad je energetska obnova školskih zgrada u pitanju, na području Bjelovarsko-bilogorske županije u obnovi su 44 škole. Na nekima su radovi već završeni, poput škola u Siraču, Novoj Rači, Štefanju, Međurači, Pavlovcu, Trnovitičkom Popovcu i Predavcu. Preostale su škole u obnovi, dok pojedine matične i područne škole energetska obnova tek očekuje.

Pokazatelj je to koliko Bjelovarsko-bilogorska županija i njezin čelni čovjek župan Damir Bajs pridaju pažnju školstvu i obrazovanju kao jednom od najvažnijih segmenata našeg društva. A da je energetska obnova škola itekako važna i potrebna, najbolje se može vidjeti kad građevinski radovi završe. Tad škole poprimaju gotovo neprepoznatljiv izgled, a zadovoljstvo iskazuju svi, učenici i njihovi roditelji, učitelji, nastavnici i svi zaposlenici škole. Obnova se provodi temeljito, od temelja zgrade do krova. Osim toga, sve škole opremaju se i novim namještajem i potrebnom opremom za što sredstva iz svog proračuna izdvaja Bjelovarsko-bilogorska županija.

Najvrednija investicija koju je Bjelovarsko-bilogorska županija realizirala u partnerskom odnosu s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti energetska je obnova OŠ Garešnica i pripadajuće sportske dvorane, vrijedna 11 milijuna kuna.

Posjet službenih dužnosnika energetske obnovljenoj bolnici u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

Od izuzetnog je značaja i energetska obnova Osnovne škole Ivana Nepomuka Jemeršića, Srednje škole Bartola Kašića u Grubišnom Polju te pripadajuće školsko-sportske dvorane također vrijedne 11 milijuna kuna.

Valja spomenuti i značajna ulaganja u energetska obnova zdravstvenih ustanova. Radi se o dvama važnim projektima, energetske obnovi Doma za starije osobe Bjelovar vrijednoj 13 milijuna kuna te energetske obnovi zgrade Opće bolnice Bjelovar čija vrijednost iznosi 6,5 milijuna kuna.

Projekti su to koji će itekako doprinijeti podizanju standarda građana Bjelovarsko-bilogorske županije te unapređenju kvalitete života i rada na području županije.

Područna škola Predavac prije obnove

Područna škola Predavac poslije obnove

Z E L E N A E K O N O M I J A

ZAŠTITA OKOLIŠA U HRVATSKOJ NEMA ALTERNATIVU

*Recikliranje plastike i drugih materijala
predstavlja prioritet*

Foto: Ante Gudelj

KONFERENCIJA

Plastika u kružnom gospodarstvu - ZELENI IZAZOV GENERACIJE?

21. svibnja 2019.
Hotel Panorama,
Zagreb

ORGANIZATORI

HUGO ISWA Jutarinjüst

CEZAR METIS

PARTNERI

FOND ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGETSKU UČINAKOVITOST

INOVATKA GOSPODARSKA KOMORA

IKEA

ZAGREBAČKI HOLDING

FOND ZIN

Tomislav Čorić, ministar zaštite okoliša i energetike

Konferencija „Plastika u kružnom gospodarstvu - zeleni izazov generacije?“ u organizaciji Hrvatske udruge za gospodarenje otpadom (HUGO) koja je ujedno članica ISWA (International Solid Waste Association) u suradnji s Jutarnjim listom održana je 21. svibnja u Zagrebu. Konferenciji je nazočio ministar zaštite okoliša i energetike Tomislav Čorić koji je tom prilikom izjavio: „Hrvatska oko 20 posto svog BDP-a akumulira iz turizma, međutim konkurencija čini svoje i stoga jedino u zdravom i čistom okolišu Hrvatska može pobijediti konkurenciju i osigurati da turizam i dalje bude grana od koje možemo generirati značajne prihode.“ Podsjetio je kako Hrvatska pod NATUROM 2000 ima preko 37 posto kopnenog teritorija te kako upravo zato sve vrste recikliranja, ne samo plastike već i drugih materijala, jesu prioritet i moraju biti i u razdoblju koje slijedi. Direktor hrvatskog ureda Greenpeacea Zoran Tomić istaknuo je pak kako je predsjedanje Hrvatske Europskom unijom iduće godine prilika da i na tom području pokažemo liderstvo.

„KONTRA PLASTIKE“

Ministar Čorić naglašava kako je plastika jedna od najaktualnijih tema na nacionalnoj i europskoj razini, a Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju preuzela obvezu odvojenog sakupljanja 50 posto otpadnog papira, stakla, metala i plastike do kraja 2020. godine, odnosno 60 posto do kraja 2022. godine. Ističe kako su u Ministarstvu zaštite okoliša i energetike u potpunosti posvećeni dostizanju tih ciljeva, međutim to ne ovisi samo o Ministarstvu i Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, već i o ponašanju svih dionika u društvu, posebice jedinica lokalne samouprave, ali u konačnici i građana. U posebnom je fokusu odvojenog prikupljanja otpada otpad od plastike. „Svake godine Europa generira oko 25 milijuna tona otpada od plastike, od čega se svega 30 posto prikupi, a ostatak ostaje u okolišu. To je problem s kojim se moramo početi uspješno nositi“, naglašava ministar Čorić.

Podsjeća kako je lani donesena sveobuhvatna strategija za plastiku na razini EU, a uskoro se očekuje i stupanje na snagu nove direktive o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš. U Ministarstvu, kaže, u potpunosti podržavaju borbu protiv plastike, točnije da se plastika ne koristi u onim situacijama u kojima to nije nužno potrebno.

„Ciljevi da se do 2025. godine u nove proizvode ugradi najmanje 10 milijuna tona reciklirane plastike, da se do 2030. godine postigne da u EU sva plastična ambalaža bude ponovno uporabljiva ili reciklabilna, da stopa recikliranja bude veća od 50 posto i da kapaciteti za sortiranje i recikliranje otpadne plastike u EU budu četiri puta veći nego što je to danas, upravo su ciljevi koje Hrvatska i naše Ministarstvo u potpunosti podržava. Smatramo da se plastika kao vrijedan materijal sadržan u otpadu treba učinkovito uporabiti, reciklirati i ponovno uključiti u nacionalno i europsko gospodarstvo, čime u potpunosti doprinosimo prelasku na kružno gospodarstvo i utječemo na povećanje broja radnih mjesta u gospodarstvu“, ističe ministar Čorić.

Mikroplastika

Morskim životinjama mikroplastika izgleda kao hrana.

Na nju se lijepe toksične tvari koje se prenose na životinje, a hranom na ljude.

Dubravko Ponoš, direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost i Aleksandra Anić Vučinić, predsjednica Hrvatske udruge za gospodarenje otpadom

Kad se pak govori o Direktivi o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš i planu da se u EU zabrani određene plastične proizvode kao što su štapići za uši, pribor za jelo, tanjuri, slamke, plastične čaše i drugo, Corić smatra kako su dugoročni učinci definitivno pozitivni.

Kazao je i kako Ministarstvo s Hrvatskom gospodarskom komorom intenzivno radi na modernizaciji burze otpada i ispunjavanju tehnoloških zahtjeva za pojedine vrste otpada u cilju njegova lakšeg plasmana. U postupku je i izmjena zakonodavnog okvira vezano uz ambalažni otpad. Izmjene Uredbe o gospodarenju otpadom ambalažom i Pravilnika o ambalaži odnose se na poboljšanje učinkovitosti sustava, povratne naknade u smislu postupne automatizacije sustava i na proširivanje sustava povratne naknade na mlijeko i mliječne proizvode i ambalažu od 0,2 litre.

„Ponovnim uključivanjem ambalaže od mlijeka i tekućih mliječnih proizvoda kao i ambalaže od 0,2 litre u sustav povratne naknade, povisit će se stopa recikliranja komunalnog otpada, a posebice recikliranje plastične ambalaže“, ustvrdio je ministar Corić.

U OKOVIMA PLASTIKE

Zoran Tomić, direktor ureda Greenpeacea u Hrvatskoj u predavanju pod nazivom „U okovima plastike“ istaknuo je važnost zaštite Jadranskog mora od plastičnog otpada. Osvrćući se na

direktivu Vijeća Europske unije kojom se zabranjuje niz proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu, istaknuo je da takva plastika čini većinu plastike koja završi u okolišu. Poručio je kako je ta količina plastike u okolišu poprimila kritične razmjere, a to je sada, srećom, prepoznala i Europska unija. Ističe kako Hrvatsku u sljedećem razdoblju čeka prijenos te direktive u nacionalno zakonodavstvo. Podsjeća kako to nije jedina direktiva jer je prošle godine Europska unija usvojila i nekoliko drugih direktiva koje reguliraju problem plastike kroz propise o otpadu.

„Hrvatska iduće godine predsjedava Europskom unijom i to je prilika da se na ovom području pokaže kao šampion, a ne da bude na kraju kolone“, kazao je Tomić.

Tomić je podsjetio kako se problemom plastike, pogotovo one za jednokratnu upotrebu, Greenpeace u Hrvatskoj bavi zadnje dvije do tri godine. Kazao je kako je masovna proizvodnja plastike počela 50-ih godina, a od 80-ih godina posebno je narasla potrošnja plastike za jednokratnu upotrebu. „Do sad je u svijetu proizvedeno 8,3 milijarde tona plastike. Kada bi to stavili na vagu s jedne strane i s druge strane milijardu slonova, to bi bilo teže. A posebno zabrinjavaju procjene da će se, nastavimo li funkcionirati na ovaj način, proizvodnja i potrošnja plastike učestvostručiti do 2050. godine“, ustvrdio je.

Plastika se, za razliku od nekih drugih materijala, u okolišu ne razgrađuje ili se razgradi tek nakon 700 i više godina. Ona se usitnjuje, a za to je najučestaliji izraz „mikroplastika“ i ona je u okolišu, a pogotovo u morima najprisutnija. Morske životinje mikroplastiku percipiraju kao hranu pa je unose u organizam nakon čega dolazi do ugibanja. Osim toga, na plastiku se lijepe i razne toksične tvari koje se prenose na životinje, a onda i na ljude koji ih ulovljene konzumiraju. Među nedavno provedenim istraživanjima postoji skupina koja ukazuje na činjenicu da plastika nije prisutna samo u životinjama, već i u nekim proizvodima koje svakodnevno trošimo u kućanstvima. Tomić je istaknuo kako plastika čini i značajan doprinos klimatskim promjenama te se u 2019. godini očekuje da će proizvodnja i spaljivanje plastike emitirati 850 milijuna tona stakleničkih plinova što bi bio ekvivalent 189 termoelektrana na ugljen.

Tomić je poručio kako zbog toga naglasak treba biti na prevenciji plastike, nakon toga na ponovnoj uporabi, a tek nakon toga na recikliranju. Uz to, istaknuo je kako je alternativa plastici već sad dostupna i lako primjenjiva u svakodnevnom životu. Umjesto plastičnih vrećica možemo koristiti platnene vrećice i višekratne boce, a svakako treba izbjegavati slamke te plastične čaše i šalice. Plastični jednokratni pribor za jelo isto se tako lako može zamijeniti metalnim. Također, rješenje je i kupovanje na veliko, korištenje staklenki i recikliranje.

RJEŠENJA KOJA SU PRIMJENJIVA U PRAKSI

Direktor Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost Dubravko Ponoš kaže kako je činjenica da je problem plastike prisutan. „Možemo reći da tražimo savršeno rješenje, ali kad god tražite savršeno rješenje ono ili dođe prekasno ili je toliko skupo da je zapravo u praksi neprovedivo“, istaknuo je.

Ponoš se slaže da treba gledati dugoročna rješenja te poručuje kako moramo biti konstruktivni na način da promišljamo i da tražimo rješenja koja su u praksi primjenjiva, moguća i koja si mi kao društvo možemo priuštiti. „U ovom trenutku još nismo pronašli idealna rješenja i još uvijek stavljamo više plastike u opticaj nego što je uspijevamo maknuti“, kazao je. „Prikupljanje košta popriličnu količinu novca i još uvijek u odvojenom prikupljanju komunalnog otpada ne postizemo odgovarajuće rezultate. Dakle, morat ćemo napraviti nešto krucijalno. Svi tu trebamo zajedno napraviti puno koraka i čeka nas još jako puno posla“.

Vežano uz domaći turizam, Ponoš smatra da, ukoliko jedna država generira 20 posto BDP-a iz turizma, utoliko je i njezin okoliš ono najkvalitetnije što ima za ponuditi. U slučaju da ga se neće uspjeti očuvati, vrlo će brzo doći do problema. U tom slučaju nema isprika kako je otpad došao iz jedne države u drugu ili slično. Svatko treba „počistiti u svom dvorištu“.

Ponoš vjeruje da imamo znanje i energiju te da smo čak u nekim stvarima lideri. Smatra da nemamo nikakvih kompleksa ni razloga za njih prema zemljama zapadne Europe te da neke stvari čak i one mogu naučiti od nas. „Svi smo na istoj ‘splavi’ i svi trebamo voziti u istom smjeru jer će se samo tad dogoditi sinergija i fokusirat ćemo se na ono što je zaista bitno, a to je da ostvarimo rezultat. Vjerujem da imamo dovoljno zdravog razuma i da ćemo uspjeti to do kraja napraviti“, poručio je Ponoš.

Osvrćući se na depozitni sustav plastičnih boca u Hrvatskoj rekao je da je on već jako dugo u uporabi i zapravo se pokazalo i prema direktivama EU da je to najbolji sustav kojim će se najbrže i najkvalitetnije očistiti okoliš kad su u pitanju plastika i povratne plastične boce. Činjenica je, kaže Ponoš, da i taj sustav već dugo nije bio ažuriran. „Morat ćemo ga malo prilagoditi i uvesti neke nove stvari. Činjenica je da je automatizacija zasigurno pravi put i na tome se upravo napravio sljedeći iskorak što se tiče i samih naknada vezano za ručno i automatsko skupljanje. U tom će slučaju naknada postepeno ići u smjeru favoriziranja skupljanja automatima“, istaknuo je Ponoš.

Kazao je da je model u kojem građanin dobije novac za plastičnu bocu koju vrati motivirajući. Međutim, ako ono što se skupi na kraju dana nema komercijalnu vrijednost, to jest ako nije došlo do razvijanja tržišta, ponovo dolazi do problema što činiti sa zbrinjavanjem i koliko ono košta. „I po tom pitanju moramo pronaći balans između onog što mi kao gospodarstvo, kao država s ovakvim BDP-om možemo i što si zapravo u ovom trenutku možemo priuštiti i onog što je naš interes s obzirom na turizam, okoliš i sve ostalo“, kaže Ponoš.

INOVACIJE I NOVE TEHNOLOGIJE

Za zaokruženi sustav gospodarenja ambalažnim otpadom potrebno je poticati i inovacije te korištenje novih tehnologija koje olakšavaju recikliranje i uporabu plastike te iz plastike stvaraju vrijednost nakon njezine prvotne upotrebe. Dobar je primjer IKEA koja već deset godina posluje kroz strategiju održivog razvoja. Trenutno koriste oko 92 posto otpada koji generiraju, dok samo manji dio odlazi na odlagališta. Ujedno, u ovom trenutku u izradi proizvoda koriste oko 60 posto materijala koji je recikliran, a plan je do 2030. godine doći do 100 posto, izložio je Hrvoje Dragušica, stručnjak za održivi razvoj, IKEA Hrvatska. „Znanost i tehnologija nisu upitne, sve se može reciklirati, ali neka tehnološka rješenja nisu jeftina. No, ono što uzimamo od okoliša moramo platiti, to se ne smije postavljati kao pitanje“, ustvrdila je Aleksandra Anić Vučinić, izvanredna profesorica na Geotehničkom fakultetu u Varaždinu. Rješenje treba pronaći na svim razinama – od proizvodnje preko održive potrošnje, recikliranja i na kraju postupanja s tim otpadom.

VALAMAR RIVIERA

UČINKOVIT SUSTAV GOSPODARENJA OTPADOM

Da je otpad sirovina koja se može ponovno iskoristiti, postali smo svjesni kad su nam globalne klimatske promjene pukucale na vrata. Shvativši u tom trenutku da nam je jedini dom ozbiljno ugrožen nastavimo li u atmosferu emitirati velike količine ugljikovog dioksida i paralelno s tim ogromne količine otpada, svijet se posljednjih nekoliko godina ujedinio u cilju da se naš otisak na zemlji što je moguće više minimalizira. Osim globalno, iznimno je važno djelovati lokalno, a primjera dobre prakse, srećom, ima sve više.

Jedan je od takvih Valamar Riviera, vodeća hrvatska turistička kompanija koja u poznatim turističkim destinacijama u Poreču i Rapcu, na otocima Krku i Rabu, u Makarskoj, Dubrovniku te Obertauernu u Austriji upravlja s ukupno 34 hotela i ljetovališta te 15 kamping-ljetovališta u kojima se može smjestiti oko 58.000 gostiju. Riječ je o kompaniji koja je odgovornost prema okolišu uvrstila u svoje strateške inicijative. Velik broj ulaganja, sustavno praćenje tehnoloških postignuća koja dodatno mogu olakšati ostvarenje postavljenih ciljeva ekološke održivosti, do sada postignuti rezultati te sustavna edukacija sedam tisuća zaposlenih pokazuju koliko Valamar Riviera predano pristupa zaštiti okoliša.

Pravilno zbrinjavanje otpada i aktivna komunikacija o važnosti zaštite okoliša s gostima, zaposlenicima i dobavljačima samo su dio aktivnosti Valamar Riviere usmjerenih na racionalno korištenje energije, kao i smanjenje ukupnih količina otpada te adekvatno upravljanje otpadom.

„Održivi razvoj podrazumijeva zadovoljavanje potrebe sadašnjice, ali bez da dovedemo u pitanje hoće li i sljedeće generacije moći učiniti isto. U tom kontekstu Valamar Riviera kao najveća turistička kompanija u Hrvatskoj ima obvezu provoditi, ali i promicati održivi razvoj i očuvanje okoliša. Želimo vlastitim primjerom pokazati da je dugoročni razvoj turizma moguć uz očuvanje prirodnih resursa, što je ujedno i jedna od naših strateških inicijativa“, istaknuo je Flavio Gregorović, direktor Tehničkog sektora.

Na razini kompanije u 2018. godini proizvedeno je 5 posto manje nerazvrstanog komunalnog otpada, dok je povećanje broja noćenja bilo 5 posto. U protekloj je godini postignuto značajno povećanje količina selektiranog otpada, dok su količine komunalnog otpada, nakon početka primjene projekta, smanjene za 20 posto. Valamar Riviera odvaja više od 25 vrsta otpada, od čega najveće količine čine papir i karton, staklo, plastika te biorazgradivi otpad, čime se kontinuirano upravlja. U nekim od destinacija u kojima posluje

Valamar Riviera u procesu je organizacije sustava selektivnog prikupljanja otpada, a u pojedinim je područjima otišla čak i korak ispred lokalne zajednice.

Tako je, primjerice, unaprijeđen sustav za selektivno prikupljanje otpada s posebnim fokusom na destinaciju Poreč, gdje je prošireno i opremljeno reciklažno dvorište u što je investirano 2 milijuna kuna. Cilj je smanjenje količina nesortiranog komunalnog otpada u samom nastanku kroz procese nabave, stvaranjem dodatnih uvjeta za selektivno prikupljanje otpada i edukacijom radnika. Pokrenuto je postrojenje kojem je cilj proizvodnja toplinske energije iz vlastite biomase, pri čemu se koristi zeleni otpad koji nastaje čišćenjem i održavanjem šumskih nasada unutar objekata za zagrijavanje staklenika za zimsko čuvanje ukrasnog

bilja te okolne prostorije. U kampu Krk u biljnom se pročištaču, također, reciklira otpadna voda i potom se takva primjenjuje za navodnjavanje hortikulture. Osim toga, u Valamarovim kampovima i apartmanskim naseljima pokrenut je sustav sakupljanja „od vrata do vrata“. Gostima se, k tome, dijele informativni letci i namjenske vrećice za odvojeno prikupljanje papira i kartona, stakla, plastične te metalne ambalaže. Tako sakupljen otpad odvozi se u centralnu sortirnicu otpada gdje se otpad dodatno selektira, preša i predaje ovlaštenim sakupljačima.

„U nadolazećem razdoblju plan nam je staviti dodatan naglasak na još kvalitetnije gospodarenje otpadom u svim našim destinacijama, zajedno sa svim ostalim inicijativama važnim za zaštitu okoliša i održivi razvoj“, zaključio je Flavio Gregorović.

Posebna se pažnja pridaje selektivnom gospodarenju otpadom, a dosadašnji su rezultati više nego odlični.

NOVI ISKORAK DOMAĆE FARMACEUTSKE KOMPANIJE

JGL U KONTINUITETU POVEĆAVA ENERGETSKU UČINKOVITOST

Kompanija Jadran-Galenski laboratorij 2015. godine realizirala je prvu i najobimniju fazu izgradnje razvojno-proizvodno-skladišnog kompleksa JGL Pharma Valley u Rijeci. Izgradnjom nove tvornice kompanija je pokazala svoja nastojanja da postavi najviše standarde zaštite okoliša, a ta je investicija ujedno ukazala da se dijelovi dotadašnjeg proizvodnog pogona mogu znatno poboljšati u vidu energetske učinkovitosti.

Prilikom izgradnje kompleksa Pharma Valley bila su odabrana napredna tehnološka i ekološka rješenja, a sve kako bi se u budućoj eksploataciji dosegla razina maksimalne moguće uštede energije. Grijanjem kroz sustav plamenika koje je osigurano s dvama izvorima - plinom i ELLU, te rasvjetom u regulirajućoj LED tehnici postiže se godišnja ušteda u energiji od 3.641 MW/h, što čini značajno manju emisiju CO₂ od 855 tona godišnje. Vrijedi istaknuti i kako je u vodospremu dodan dodatni bazen od 100 kubnih metara koji skuplja čiste otpadne tehnološke vode, a koje se potom koriste za zalijevanje hortikulture. Druge tehnološke otpadne vode prolaze biološki pročišćivač prije ispuštanja u kanalizacijski sustav. Također, na lokaciji Svilno 1 instaliran je solarni sustav za dogrijavanje tople sanitarne vode. Ulaganjem u napredna, nekonvencionalna rješenja u

području energetske učinkovitosti postignuto je značajno smanjenje troškova rada u odnosu na dotadašnje troškove, povećanje produktivnosti i u povećanje kvalitete isporuke proizvoda i usluga kupcima i potrošačima.

Nakon što je sredinom 2016. godine u kompaniji uvedena norma „ISO 50001 – sustav upravljanja energijom“ kojom se počela sustavno kontrolirati potrošnja, jedna od prilika za dodatno poboljšanje ukazala se već nakon godinu dana, kad je pokrenuta suradnja s Ministarstvom regionalnog razvoja i fondova Europske unije u sklopu Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ Ukupna vrijednost projekta „JGL Energetski učinkovito društvo“ iznosi 4 milijuna kuna, a dio koji se osigurava iz Europskog fonda za regionalni razvoj iznosi 2,5 milijuna kuna. Riječ je o projektu provedbe mjera energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u proizvodnim pogonima JGL Pharma Valley do čega je došlo implementacijom novih rješenja za bolju iskoristivost energije i resursa, a sve u svrhu još jednog smanjenja lošeg utjecaja na okoliš o čemu se u JGL-u trajno vodi računa. Posredničko tijelo razine 1 je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, dok je posredničko tijelo razine 2 Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

EKO R P O R A T I V N O

Ukupna površina kompleksa Pharma Valley iznosi 99 tisuća četvornih metara

Ciljevi projekta koji je operativno vodio Mate Poropat, mag. pharm., direktor farmaceutsko-tehničkih operacija u JGL-u, višestruki su. Najzanimljivija aktivnost svakako je bila izgradnja nove fotonaponske elektrane na vlastitu potrošnju snage 180 kW na krovu objekta u kompleksu Pharma Valley kojom je JGL postao proizvođač električne energije za vlastite potrebe. Također, na lokaciji Svilno 1 saniran je krov skladišta ulaznih materijala s ciljem postizanja veće energetske učinkovitosti, odnosno održavanja temperaturnih uvjeta u prostorima ugradnjom nove krovne izolacije. Rashladnici sterilnih otopina zamijenili su se novima, energetske učinkovitijima koji prate najmodernije trendove u sustavima rashlade. Ujedno i osiguravaju sigurniji rad bez prekida, smanjenje buke, uporabu ekološki prihvatljivijeg rashladnog sredstva što čini dobre temelje za rad strateški najbitnijeg dijela proizvodnog pogona – pogona sterilnih otopina. Četvrti dio projekta odnosio se na pripremu tople vode u odjelu sterilnih i nesterilnih otopina gdje su se povećali kapaciteti i ubrzali tehnološki procesi, a primarni izvor grijanja sad je, uz solarne kolektore, toplinska pumpa.

Projekt je po završetku doveo do smanjenja potrebne električne energije za održavanje jednake ili veće razine proizvodnje. Uz to, došlo je do povećanja udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj strukturi izvora energije te smanjenja emisija CO₂.

Ukupna površina zatvorenih prostora iznosi 20 tisuća četvornih metara

POTICAJNI POKAZATELJI UNAPREĐENJA

Konkretno, prema zbroju pokazatelja iz glavnih projekata, udio obnovljive energije u bruto konačnoj potrošnji JGL-a na projektnim cjelinama povećao se za 29,18 posto da bi na kraju investicije iznosio 85,41 posto. U isto vrijeme, preuzeta energija iz mreže, uslijed provedenih mjera, smanjila se za ukupno 236.742,67 kWh godišnje. Izravnom pretvorbom Sunčeve energije u električnu kompanija ovom investicijom štodi 217.895,49 kWh godišnje. Istovremeno, emisije CO₂ smanjuju se u minimalnoj količini od 44,5 tone godišnje.

„Podrška Europske unije u provedbi projekata povećanja energetske učinkovitosti iznimno je važna za kompanije poput JGL-a jer nam omogućava da poslovne procese učinimo učinkovitijim, a proizvod konkurentnijim na međunarodnom tržištu. Uz to, povećana je zaštita okoliša u zajednici kao iznimna vrijednost kojoj danas stremi svaka kompanija. Na taj način poboljšavamo kvalitetu života u našem okruženju, a i šire te učvršćujemo povjerenje naših kupaca. Poučeni dobrom realizacijom ovog projekta te dobrom suradnjom s posredničkim tijelima JGL planira i dalje aktivno koristiti namjenska sredstva iz EU za energetske projekte“, izjavio je Mate Poropat.

Timski rad vrlo je bitan i zato se u pravilu sve odluke donose zajednički

UPOZNAJTE NAS: SEKTOR ZA POSEBNE KATEGORIJE OTPADA

DOBRA ORGANIZACIJA KAO KLJUČ PRAĆENJA UGOVORNIH OBVEZA I BRZE DINAMIKE

Uspostava samih sustava gospodarenja posebnim kategorijama otpada datira od samih početaka Fonda, međutim Sektor za posebne kategorije otpada ustrojen je 2005. godine.

POSEBNE KATEGORIJE OTPADA

Na čelu Sektora za posebne kategorije otpada nalazi se Sanja Pokupec Lepanović koja je ukratko predstavila zaduženja sektora kojim upravlja: „Fondu je određenim zakonskim i podzakonskim aktima dodijeljena uloga upravljanja sustavom sakupljanja i obrade posebnih kategorija otpada u svrhu postizanja postavljenih ciljeva u RH. Sustavi kojima upravlja Fond odnose se na sustave gospodarenja otpadnom ambalažom, a posebne su kategorije kojima sustav upravlja otpadna ambalaža, otpadna vozila, otpadne gume, otpadna ulja, otpadne baterije i akumulatori, otpadni električni i elektronički uređaji te oprema. Upravo ovaj sektor obavlja poslove vezane za upravljanje i gospodarenje tim posebnim kategorijama otpada. Posao ovog sektora primarno je dugoročan i nema pojedinačnih projekata koji se mogu izdvojiti, već se radi o dugoročnim kontinuiranim aktivnostima. Naši su ugovorni partneri sakupljači, obrađivači i prodavatelji. Imamo 116 ugovora sa sakupljačima i obrađivačima te centrima za gospodarenja ambalažnim otpadom. Isto tako, imamo 179 ugovora s prodavateljima koji na 1990 lokacija otkupljuju otpadnu ambalažu od pića koja je u sustavu povratne naknade.“

TRI SLUŽBE UNUTAR SEKTORA

Spektar ugovornih partnera vrlo je širok, stoga u sektoru djeluju tri službe. Prva je služba odgovorna za upravljanje posebnim kategorijama otpada. Ona organizira i koordinira sustave prikupljanja, prijevoza, skladištenja i obrade svih posebnih kategorija otpada kojima upravlja Fond i obrađuje kompletnu dokumentaciju radi isplate propisanih naknada ugovornim partnerima. Druga je služba odgovorna za nadzor posebnih kategorija otpada. Ona obavlja kontrolu funkcioniranja svih sustava posebnih kategorija otpada, obavlja kontrolu nad postupanjem kod

ugovornih partnera Fonda i evidentira uočene nepravilnosti te daje prijedloge za poboljšanje i otklanjanje svih nepravilnosti. Treća je služba zadužena za analitiku i izvještavanje i obrađuje sve podatke koji se nalaze u informacijskom sustavu Fonda. Ona izrađuje izvještaje za potrebe Fonda, ali i za druge institucije i sve zainteresirane strane.

SLOŽEN SUSTAV

„Ovom su sektoru rokovi određeni ugovorima. Poštujemo sve ugovorne obveze i odrađujemo u rokovima onako kako je to propisano i ugovoreno s našim partnerima. Radi se o vrlo dinamičnom i stresnom poslu koji zahtijeva brze reakcije i donošenje odluka u trenu jer se radi o vrlo živom sustavu. Ne radi se o samo jednom projektu koji se može pratiti s osobama vezanim za taj projekt, već se na terenu uvijek nešto događa i zahtijeva se donošenje odluka u trenu. Dobro smo organizirani tako da se svi poslovi odrađuju na vrijeme u svakom trenutku. Tomu pridonosi otvorena i svakodnevna komunikacija s našim partnerima, a isto tako vrlo nam je važna komunikacija s institucijama od kojih posebno ističem Ministarstvo zaštite okoliša i energetike. Isto tako, imamo jako dobru suradnju s HUP-om, HGK, MUP-om, inspektoratima itd.“, pojašnjava Sanja.

DUGOGODIŠNJI RADNI VIJEK

„Sektor broji 69 zaposlenika, s tim da se njih 33 ne nalazi na lokaciji Fonda, već rade na lokacijama naših ugovornih partnera, centara za gospodarenje ambalažnim otpadom. To su lokacije koje se nalaze po cijeloj Hrvatskoj. Ako govorimo o profilu djelatnika, osobito onih koji se nalaze na lokaciji Fonda, podjednako smo raspoređeni po zastupljenosti muškaraca i žena. Što se tiče stručne spreme, zastupljeno je sve od srednje i više do visoke stručne spreme, a najviše se radi o inženjerskim i ekonomskim strukama. Kad pak govorimo o kontrolorima, s obzirom na to da se radi o terenskom radu u posebnijim uvjetima, praksa pokazuje da se muškarci više nalaze u takvim ulogama, međutim, moram reći da na terenu radi i dosta žena koje se jako dobro snalaze u tim poslovima“, ističe Sanja. Većina zaposlenika u ovom je sektoru zaposlena više godina. Do zadnjeg zapošljavanja došlo je prije godinu dana kad je zaposleno četvero ljudi. Dolazi i do situacija u kojima djelatnici iz drugih sektora na vlastiti zahtjev prelaze u ovaj sektor. Pohadanje kongresa i stručnih skupova ne samo da se podržava, već se i potiče pa se tako većina zahtjeva za edukacije koje djelatnici podnesu odobravaju bez ikakvih problema.

DRUŽENJA IZVAN POSLA DOPRINOSU ZAJEDNIŠTVU

„Osobno nisam dugo u ovom sektoru. U Fondu sam već 14 godina, ali u ovom sektoru sam godinu i pol. Kompletan rukovodeći tim je nov i radi se o timu u koji imam povjerenja. Općenito smatram da u cijelom sektoru vlada dobra radna atmosfera. Vrlo nam je važno mišljenje svakog djelatnika koji radi na određenim poslovima, pogotovo zato što smo relativno novi u tom sustavu. S obzirom na ljude koji ovdje rade već dugi niz godina, kompetencijama se i znanjem nadopunjujemo i jedni druge poštujemo. Spomenula sam da imamo ljude na terenu, stoga se trudimo organizirati druženje nakon sastanaka sa svim djelatnicima ovog sektora. Uz to, vrlo mi je važno da dolazi do prijenosa informacija pa prema tome svako jutro započinjem uz kavu sa svojim najužim timom. Tom prilikom u neformalnom tonu održimo brifing o poslovima koji su obavljani i o zadacima koji nas čekaju taj dan“, zaključuje Sanja.

Sanja Pokupeć Lapanović svakodnevno održava sastanke sa svojim najužim timom

EDUKATIVNO ZABAVNE STRANICE

Fond je osmislio i izradio jedinstveni edukativni materijal – društvenu dječju igru „Nisam za baciti“ koja je namijenjena djeci, ali i odraslima. U igri sudjeluju figure koje predstavljaju papir, staklo, metal i plastiku, odnosno osnovne vrste otpada. Tijekom igre crna figura vreće za smeće zvana „smetalo“ ima zadatak usporiti igrače i spriječiti njihov dolazak do cilja, a ostale figure kreću se po ploči bacanjem kocke. Pobjednik igre je onaj tko prvi dovede svoje figure u ciljna polja, odnosno otpad odvoji u odgovarajući spremnik. Igra je edukativna i zabavna, a mogu je igrati osobe svih dobnih skupina.

NISAM ZA BACITI!

DODIJELJENA NAGRADA „VELEBITSKA DEGENIJA“

„Velebitsku degeniju“, nagradu za najbolje novinarske radove na području zaštite okoliša i prirode ove su godine dobili Željko Bukša, Mirjana Žugec Pavičić i Jagoda Bastalić te Goran Šafarek za najbolju fotografiju. Ta prestižna nagrada uručena im je u u Hrvatskom novinarskom društvu 22. svibnja na Svjetski dan biološke raznolikosti i Dan zaštite prirode u Republici Hrvatskoj. „Velebitska degenija“ dodjeljuje se već 21 godinu, a zajednički su je utemeljili Zbor novinara za okoliš Hrvatskog novinarskog društva (HND) i tvrtka APO koja je bila u sastavu HEP-a. Nakon što je ta tvrtka prestala djelovati, njezino mjesto u dodjeli nagrade preuzeo je HEP – Opskrba.

Moto ovogodišnje dodjele „Velebitske degenije“ bio je: „Zdrav okoliš – za naše zdravlje i dostojanstvo najtežih bolesnika!“ jer je svečanost ove godine prvi put bila oplemenjena i humanitarnom notom – potporom i pomoći sisačkoj bolnici „Dr. Ivo Pedišić“ u uređenju Odjela za palijativnu skrb.

Novinar Željko Bukša dobio je „Velebitsku degeniju“ u kategoriji tiska i interneta za tekst „Što manje emisija, troškovi su niži“ objavljen u listopadu 2018. u časopisu Energetika, gospodarstvo, ekologija i etika. Novinarka Mirjana Žugec Pavičić nagradu je dobila u kategoriji radijskih priloga za reportažu o onečišćenju mazutom luke Bršica u Raškom zaljevu. Novinarka Jagoda Bastalić dobila je nagradu u kategoriji televizije nakon što je sa svojom ekipom za TV emisiju Labirint HRT-a u tri nastavka istraživala tko je i kad odložio opasni otpad u samoj blizini Zrnanje, rijeke iz koje vodu pije cijela sjeverna Dalmacija. Goran Šafarek dobio je „Velebitsku degeniju“ u kategoriji fotografije za seriju fotografija o rijeci Dravi, objavljenih u reportaži „Drava, rijeka na prekretnici“ u časopisu Meridijani, u siječnju 2019. Predsjednica Zbora novinara za okoliš HND-a i predsjednica Ocjenivačkog suda za dodjelu „Velebitske degenije“ Lidija Komes

istaknula je kako je na ovogodišnji natječaj pristiglo 95 autorskih novinarskih uradaka izuzetne kvalitete te je svima čestitala na upornosti i na istraživačkom novinarskom angažmanu. Vezano za Svjetski dan biološke raznolikosti, Komes je upozorila kako ta raznolikost nevjerovatnom brzinom gubi svoje vrste te svakog dana izumire 150 vrsta.

Na svečanosti dodjele pomoćnik ministra zaštite okoliša i energetike Igor Čizmek čestitao je svim novinarima koji prate taj sektor na trudu i angažmanu, a posebno dobitnicima „Velebitske degenije“. Čizmek je poručio kako su očuvanje okoliša i bioraznolikosti, učinkovito gospodarenje otpadom, energetska učinkovitost te sprečavanje i

ublažavanje klimatskih promjena vrlo bitne stavke u kreiranju održivog razvoja Hrvatske. Istaknuo je kako je iznimno važna uloga novinara koji kroz praćenje tema iz područja zaštite okoliša i energetike prenose informacije o aktivnostima Ministarstva te doprinose podizanju svijesti u javnosti i promjenama dosadašnjih obrazaca ponašanja.

Član Uprave HEP-a Petar Sprčić čestitao je nagrađenima te istaknuo kako pregled do danas nagrađenih novinarskih radova pokazuje veliku širinu tema, od biološke raznolikosti, otpada, energetike do odgoja i obrazovanja za okoliš. Jednako tako pokazuje i različitost pristupa, od izvještajnog, informativno-edukativnog do angažirano-aktivističkog. Predsjednik Hrvatskog novinarskog društva Hrvoje Zovko istaknuo je kako u prilog važnosti „Velebitske degenije“ ide i činjenica da se ona dodjeljuje 21 godinu te je naglasio kako je ta nagrada dodatni poticaj razvijanju svijesti o tome da čuvamo okoliš i prirodu te sve ono o što nam je podareno kako bismo imali bolju budućnost.

Za ljepšu našu!

**NISAM
ZA BACIT!**

